

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
YHTEISKUNTATIETEIDEN, LIIKETALOUDEN JA HALLINNON ALA

SIJOITUS-TOIMIALAYKSIKÖ

Selvitys sijoitustoimialaan erikoistuneen tilitoimistoyksikön perustamisesta

TE -

Jani-Jussi Johannes Risto

KIJÄ:

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Jani-Jussi Johannes Risto	
Työn nimi Selvitys sijoitustoimialaan erikoistuneen tilitoimistoyksikön perustamisesta	
Päiväys	25.02.2019
Sivumäärä/Liitteet	55
Ohjaaja(t) Liisa Martikainen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani Talenom Oyj	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä Talenom Oyj:lle selvitys sijoitusliiketoimintaan erikoistuneen tilitoimistoyksikön perustamisesta. Työn päätavoitteena oli asiakaspotentialikartoituksen toteuttaminen, jolla saataisiin ajankohtaista tietoa sijoitus-toimialayksikön ja toimialaosaamisen tarpeellisuudesta. Muita tavoitteita olivat sijoituksien kirjanpidollisten ja verotuksellisten erityiskysymysten listaaminen sekä yhtenäistettävyyksien arvioiminen. Tutkimuskysymyksenä opinnäytetyössä toimii, onko kirjanpitäjän toimialaosaaminen tärkeää.</p> <p>Työn teoriaosuudessa käsiteltiin yleisimmät sijoitusmuodot, sijoitusten verotus ja kirjanpito, sijoitusten erityispiirteet sekä erityispiirteiden yhtenäistettävyys ja kirjanpitäjän toimialaosaaminen. Laajin kokonaisuus teoriaosuudessa oli sijoituksien verotuksen ja kirjanpidon osiot. Sijoituksien verotuksellisiin ja kirjanpidollisiin seikkoihin paneuduttiin työssä paikoin todella yksityiskohtaisesti, koska näin lukija pystyi itse havaitsemaan mahdolliset erityispiirteet, joita sijoituksien verotuksesta ja kirjanpidosta löytyy. Käytännön esimerkkien avulla työssä näytettiin konkreettisesti kuinka muun muassa sijoitusten luovutusvoitot tai tappiot verotetaan tai miten kirjaukset tehdään kirjanpidossa.</p> <p>Tutkimusosuudessa avattiin asiakaspotentialikartoituksesta saadut vastaukset sekä analysoitiin vastauksia. Kartoitusta toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena, jossa vastaukset kerättiin Google Formsilla luotuun kyselyyn. Tutkimukseen valikoitui satunnaisesti 69 yritystä, jotka täyttivät asetetut kriteerit. Yritysten avainhenkilöihin oltiin yhteydessä puhelimitse, jossa heitä pyydettiin osallistumaan tutkimukseen ja vastaamaan kyselyn kysymyksiin. Tutkimukseen valikoituneista yrityksistä 31 yritykseen saatiin yhteyttä ja 22 yritystä vastasi kyselyyn. Tutkimuksen tuloksista selvisi, että kirjanpitäjän toimialaosaaminen on tärkeää. Saatujen tuloksien valossa Talenom in kannattaisi jatkaa toimialayksikön perustamisen suunnittelua, sillä tutkimuksen tulokset sekä teoriaosuudessa mainitut sijoituksien erikoisuudet puoltavat sijoitus-toimialayksikön tarpeellisuutta.</p> <p>Työn lopussa yhteenvedossa käsiteltiin mitä johtopäätöksiä saaduista tuloksista voidaan tehdä sekä arvioitiin työn onnistumista ja tavoitteiden täyttymistä että omaa tekemistä ja kehittymistä. Yhteenvedossa todettiin kaikkien asetettujen tavoitteiden täytyneen ja työn olleen onnistunut. Talenom in tyytyväiset kommentit työstä tukevat tätä johtopäätöstä. Työtä voisi jatkaa suunnittelemalla mitä toimialayksikön perustaminen käytännössä vaatisi ja pohtimalla mitä kustannuksia yksiköstä syntyisi tai tulisiko kustannussäästöjä.</p>	
Avainsanat toimialaosaaminen, sijoittaminen, verotus, kirjanpito, asiakaspotentiali, arvopaperit	

Field of Study Social Sciences, Business and Administration			
Degree Programme Degree Programme in Business Administration			
Author Jani-Jussi Johannes Risto			
Title of Thesis Establishing a new accounting company specialized in investment activities			
Date	25.02.2019	Pages/Appendices	55
Supervisor(s) Liisa Martikainen			
Client Organisation /Partners Talenom Oyj			
<p>Abstract</p> <p>The primary purpose of this thesis project was to compile a report on mapping out the establishing process of a new accounting unit specialized in investment activities. The commissioner of this thesis research was Talenom Oyj, which is a public limited accounting company operating in Finland. The main objective was to do research about the customer potential to further investigate the demand for the operational units focusing on investing activities and field-specific expertise. Other objectives included collecting the special issues related to investments from the viewpoint of accounting and taxation as well as their aspects of harmonization potential. The main research question is whether the accountant's field-specific expertise plays an important role.</p> <p>Firstly, the theoretical part examines the most common forms of investing activities, investment taxation and accounting issues. Furthermore, also accountants' field-specific expertise and the harmonization potential of investments' accounting practices and taxation were explored. The widest coverage of this research in the theoretical section is focused on the accounting and taxation issues. These aforementioned themes were discussed thoroughly in order to enable the reader to pinpoint personally the apparent special features of the context. To elucidate this in practice, examples included in this research present how to process the sales profits and losses of sales as well as how entries are made in accounting.</p> <p>The empirical research on potential customers was carried out as a quantitative survey through a questionnaire created with Google Forms. All in all, 69 companies were selected in the research and 31 of the respondents were contacted by a phone call to encourage participation in the research. Eventually, 22 respondents participated in the survey. The outcomes of the study show that the accountant's field-specific expertise is important for entrepreneurs. For Talenom these positive responses indicate the feasibility of establishing the operational unit specialized on investing activities.</p> <p>In conclusion, discussion on the research goal attainment is presented with the notion of achieving the goals set to this research. The positive comments received from the commissioner confirm the successful outcome of the research project. In future, further research could be conducted into the concrete requirements for establishing an operational unit specialized in investment activities. Moreover, also the costs incurred and possible cost savings could be analysed.</p>			
Keywords expertise, investment, taxation, accounting, customer potential, securities			

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	6
2	SIJOITTAMINEN	8
2.1	Omaisuusluokat ja allokaatio	9
2.2	Osakkeet	10
2.3	Rahastot	11
2.4	Korkosijoitukset	12
2.5	Reaaliomaisuus	14
2.6	Vaihtoehtoiset sijoitukset	14
3	VEROTUS	16
3.1	Tulolähde	16
3.2	Vähennyskelpoinen hankintameno	16
3.3	Luovutusvoitot ja muut vastikkeet	18
3.4	Luovutustappio	20
3.5	Omaisuuslaji- ja tulolähdesiirrot	21
3.6	Osingot ja muut voitto-osuudet, pääomanpalautukset sekä korot	22
3.7	Realisoitumattomat arvonmuutokset verotuksessa	25
4	SIJOITUKSET KIRJANPIDOSSA	27
4.1	Hankinnat	27
4.2	Myyntit	31
4.3	Omaisuuslajisiirrot	32
4.4	Osingot ja muut voitonjaot sekä pääoman palautukset	32
4.5	Arvostus ja tilinpäätöskäsittely	34
5	SIJOITUSTOIMIALAN ERITYISPIIRTEET JA NIIDEN YHTENÄISTÄMINEN	38
5.1	Toimialaosaaminen	38
5.2	Eriyispiirteet	39
5.3	Yhtenäistäminen	40
6	ASIAKASPOTENTIAALIKARTOITUS	42
6.1	Tutkimusmenetelmä	42
6.2	Kysymykset ja niiden analysointi	43
6.3	Yhteenveto tutkimustuloksista	50
7	YHTEENVETO JA POHDINTA	51

7.1 Oman työn arviointi.....	52
LÄHTEET.....	53

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheena on sijoitus-toimialayksikkö. Opinnäytetyön tarkoituksena on tehdä toimeksiantajalle selvitys sijoitustoimialaan erikoistuneen tilitoimistoyksikön perustamisesta. Kirjanpitäjä Kokkolan kommentti ”Sijoittaminen yrityksen nimissä on nykyään enemmän sääntö kuin poikkeus” kiteyttää opinnäytetyöni aiheen ja sen ajankohtaisuuden loistavasti yhteen (Kokkola, 2018). Opinnäytetyössä keskitytään yrityksen sijoittamiseen ja sijoituksiin kirjanpidon sekä verotuksen näkökulmasta. Työssä käsitellään myös kirjanpitäjien toimialaosaamista.

Sijoitustoiminta tuo mukanaan paljon tärkeitä lainsäädännöllisiä asioita, joita yrityksen pitää huomioida kirjanpidossaan. Tämän takia yrityksen kirjanpidon tekevän kirjanpitäjän täytyy olla tietoinen ajankohtaisesta lainsäädännöstä ja määräyksistä, jotka koskevat sijoitusten kirjanpitoa ja verotusta. Aiheesta tekee ajankohtaisen sijoittamisen yleistymisen yksityishenkilöiden keskuudessa, joka heijastuu myös yritysten sijoitustoiminnan lisääntymiseen (TalousSuomi, 2018). Aihe on kiinnostava sen ajankohtaisuuden ja toimialaosaamisen korostumisen takia. Henkilökohtaisesti kiinnostavan aiheesta tekee omat intressit sijoittamista kohtaan ja halu ymmärtää sijoitusten verotuksesta sekä kirjanpidosta enemmän. Edellä mainitut asiat aiheen kiinnostavuudesta vaikuttivat tämän aiheen valintaan.

Opinnäytetyön aihe on peräisin koulussa käydystä ruokapöytäkeskustelusta. Aiheen tarkentamisen ja rajauksen jälkeen ehdotin opinnäytetyön tekemistä silloiselle harjoittelupaikalleni Talenomille, joka toimii myös opinnäytetyön toimeksiantajana. Talenom Oyj on vuonna 1972 perustettu tilitoimisto, joka on yhdistänyt henkilökohtaisen palvelun automatisoituihin taloushallinnon prosesseihin. Tilitoimistopalvelujen lisäksi Talenom tarjoaa myös muita palveluita, kuten juridiikkaan, verotukseen ja talouteen liittyviä neuvontapalveluita, sekä toimialakohtaisia ratkaisuja, joihin myös tämä opinnäytetyö lukeutuu. (Talenom).

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksenä on, että onko kirjanpitäjän toimialaosaaminen tärkeää. Työn tarkoituksena on tuottaa toimeksiantajalle ajankohtaista ja toimialakohtaista tietoa sijoitusten kirjanpidosta ja verotuksesta. Sijoitusten kirjanpidosta ja verotuksesta tehdyn teorian pohjalta luodaan yhteenveto sijoitustoimialan erityispiirteistä ja niiden yhtenäistettävyydestä. Tekemisen yhtenäistettävyydellä tarkoitetaan yleisen tekemisen standardin luomista, jota noudattamalla sijoitustoimialan erityisosaamista vaativat toimenpiteet voidaan hoitaa tehokkaammin.

Työn päätavoitteena on toteuttaa toimeksiantajalle asiakaspotentiaalikartoitus, jonka tuloksia toimeksiantaja voi hyödyntää uuden sijoitus-toimialayksikön perustamisen tukena. Muita toimeksiantajan kanssa asetettuja tavoitteita ovat sijoituksiin liittyvien kirjanpidollisten ja verotuksellisten erityispiirteiden yhteenvedon tekeminen sekä yhtenäistettävyyksien arvioiminen. Henkilökohtaiset tavoitteeni ovat oman asiantuntijuuden kasvaminen, sijoitusten kirjanpidon ja verotuksen hallitseminen sekä itseni johtamisen kehittyminen. Toimeksiantajan tavoitteet asetettiin siten, että Talenom saisi mahdollisimman kattavan tietopaketin uuden sijoitus-toimialayksikön perustamista varten. Henkilökohtaiset tavoitteet asetin ajatellen itseäni ja miten haluaisin itseäni kehittää.

Opinnäytetyölle asetetut tavoitteet on tarkoitus saavuttaa jatkuvan oppimisen kautta, koska näin työn alkuperäinen sisältö saattaa muuttua paljonkin oman asiantuntijuuden kehittyessä. Konkreettisia tekoja tavoitteiden saavuttamiseksi ovat asiakaspotentiaalikartoituksen toteuttaminen ja teoriaosuudessa sijoitusten kirjanpidollisten ja verotuksellisten asioiden käsittely havainnollistavien esimerkkien avulla. Henkilökohtaisista tavoitteista suurin osa täyttyy opinnäytetyö prosessin edetessä, mutta itsensä johtamisen kehittäminen vaatii oman toiminnan kriittistä analysointia, jonka onnistumisen tai epäonnistumisen voi todeta vasta koko prosessin lopussa.

Tässä opinnäytetyössä pystyn hyödyntämään aika laaja-alaisesti opintojen aikana saatua osaamista. Varsinkin verotuksen ja kirjanpidon kurssien aikana opitut asiat tukevat opinnäytetyön tekemistä. Muita opinnoissa saatuja oppeja, joita työssä voin hyödyntää ovat ainakin tiedonhaku, tutkimuksen toteuttaminen ja tieteellinen kirjoittaminen.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksen tueksi olen valinnut työn teoriaosuudessa käsiteltäviksi seuraavia asioita. Teoriaosuus käsittelee yleisimpiä sijoitusmuotoja, sijoitusten verotusta ja kirjanpidollista käsittelyä, yhteenvedon sijoitusten erityispiirteistä sekä erityispiirteiden yhtenäistettävyyden että toimialaosaamisen pohdintaa. Teoriaosuuden alussa kerrotaan yleistä tietoa sijoittamisesta, kaupankäynnistä ja yleisimmistä omaisuusluokista sekä sijoituskohteista. Sijoittamisesta kertovan osuuden jälkeen opinnäytetyössä käsitellään sijoittamista tarkemmin ensin verotuksen ja sitten kirjanpidon näkökulmasta. Teoriaosuuden lopussa ovat yhteenvedo sijoitusten erityispiirteistä ja niiden yhtenäistettävyydestä sekä toimialaosaamisesta kertova osuus.

Toinen laajempi kokonaisuus teoriaosuuden lisäksi opinnäytetyössä on asiakaspotentiaalikartoitus. Kartoitus toteutetaan kvantitatiivisena kyselytutkimuksena, jonka kohdeyleisönä ovat sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten avainhenkilöt. Tutkimus toteutetaan yhteistyössä toimeksiantajan kanssa. Tutkimusosuus alkaa tutkimusmenetelmien kertomisella, jonka jälkeen esitellään kyselyn kysymykset ja niiden vastaukset sekä analysoidaan saadut vastaukset. Tutkimusosuuden loppuun tulee yhteenvedo saaduista tuloksista ja pohdintaa tutkimuksen onnistumisesta. Opinnäytetyön loppuun tulee yhteenvedo koko työstä ja opinnäytetyön prosessista sekä oman työn arviointi.

Opinnäytetyössä on käytetty seuraavia rajauksia ja oletuksia. Opinnäytetyössä ei käsitellä vieraan pääoman ehtoisia rahoitusarvopapereita, koska tutkimuksen kohteena olevien yritysten sijoitukset eivät yleensä ole vieraan pääoman ehtoisia. Työ on tehty tämän hetken lainsäädännön mukaan. Laskennallisia verovelkoja työssä ei käsitellä. Opinnäytetyön lukijan oletetaan olevan perillä yleisimmistä kirjanpidollisista ja verotuksellisista asioista.

2 SIOJITTAMINEN

Yritysten ja yhteisöjen, kuten rekisteröityjen yhdistysten ja säätiöiden lukuun sijoittaminen tapahtuu käytännössä samalla tavalla kuin yksityishenkilöillä. Yrityksillä ja yksityishenkilöillä on yleensä samat palvelut käytössä osake- ja rahastosalkussa. (Nordnet, A.) Käydäkseen kauppaa osakkeilla ja muilla pörssinoteeratuilla tuotteilla yrityksen täytyy olla jonkin pörssivälittäjän asiakas, mitä ovat esimerkiksi pankit ja eri palveluntarjoajat, kuten Nordnet ja Derigo. Tehdessään asiakassopimuksen pörssivälittäjän kanssa yritykselle avataan arvo-osuustili. Arvo-osuustili toimii samalla periaatteella, kuin pankkitili, mutta tilillä säilytetään arvo-osuustilin omistajan omistamia arvopapereita. (Saario 2016.)

Poikkeuksena yksityishenkilöön yritys tai yhteisö tarvitsee LEI-tunnuksen eli Legal Entity Identifier tunnuksen sijoitustoimintaa varten, jotta se voi käydä kauppaa pörssiosakkeilla, ETF-rahasto-osuuksilla tai muilla pörssinoteeratuilla arvopapereilla tai johdannaisilla (Patentti- ja rekisterihallitus). LEI-tunnus tuli pakolliseksi kaupparaportoinnissa 3.1.2018, kun EU:n arvopaperisääntelyn uudistuksen myötä alettiin noudattamaan MiFID II- ja MiFIR- direktiivejä. Johdannaiskaupan EMIR-raportoinnissa LEI-tunnus tuli pakolliseksi jo 1.11.2017. Yritykset ja yhteisöt eivät voi käydä kauppaa ilman LEI-tunnusta, mutta mikäli kauppaa käydään vain sijoitusrahasto-osuuksilla, LEI-tunnusta ei tarvita. LEI-tunnuksen tarkoituksena on tunnistaa finanssitransaktioihin, kuten osakekauppoihin osallistuvien osapuolten yksilöllisen tunnistamisen. Suomessa LEI-tunnuksia myöntää patentti- ja rekisterihallitus. (Finanssivalvonta 2017.)

Kaupankäynti arvopapereilla tapahtuu arvopaperipörssissä, missä arvopaperit vaihtavat omistajaa läpinäkyvästi, nopeasti ja pienillä kustannuksilla (Saario 2016). Arvopaperipörssi on paikka, jossa julkisesti noteerattujen yritysten osakkeiden, joukkovelkakirjojen ja muiden arvopaperiluokkien liikkeenlasku ja kaupankäynti tapahtuu. Arvopaperipörssi tunnetaan myös pääomamarkkinana, joka kuuluu vapaan markkinatalouden tärkeimpiin osiin. Pääomamarkkinat tarjoavat yrityksille mahdollisuuden pääomaan, josta ne antavat vastineeksi sijoittajille osakkeita, jotka oikeuttavat omistusosuuteen yrityksestä. (Finanssivalvonta 2017.)

Pörssi koostuu kahdesta pääosasta, joita ovat primary market eli ensisijaiset markkinat ja secondary market eli jälkimarkkinat. Ensisijaiset markkinat ovat silloin, kun uudet osakkeet ovat ensimmäistä kertaa julkisessa kaupankäynnissä, kuten esimerkiksi pörssiin listautumassa olevan yrityksen osakkeet. Ensisijaisilta markkinoilta suurimman osan osakkeista ostavat yleensä instituutiosijoittajat, joita ovat esimerkiksi pankit, vakuutusyhtiöt ja rahastoyhtiöt (FINSIF 2016.) Jälkimarkkinoilla tapahtuu kaikki ensisijaisten markkinoiden jälkeinen kaupankäynti, jossa kauppaa käyvät niin instituutionaaliset kuin yksityisetkin sijoittajat. (Finanssivalvonta 2017.)

2.1 Omaisuusluokat ja allokaatio

Sijoitusten allokaatioon eli varojen hajauttamiseen eri omaisuusluokkiin on paljon eri vaihtoehtoja. Yleisiä omaisuusluokkia ovat esimerkiksi osakkeet, muut sijoitusinstrumentit, velkakirjat ja reaaliomaisuus, sekä vaihtoehtoiset omaisuusluokat. Hajauttaessaan omaisuusluokkien välillä sijoittajan tulee päättää kunkin omaisuusluokan painotus sijoitusporfoliossaan eli sijoitussalkussa. (Santacruz 2016.) Omaisuuslajeilla on eri ominaisuuksia, joiden takia ne käyttäytyvät taloussyörien eri vaiheissa toisiinsa nähden eri tavoin. Sijoitusten allokoiminen eli hajauttaminen eri omaisuuslajeihin tulee vähentämään sijoitussalkun arvon heiluntaa eri markkinatilanteissa. (Sijoittaja.)

Riskin pienentäminen oman sijoitussalkun kohdalla on mahdollista toteuttaa hajauttamalla sijoitukset eri omaisuusluokkien välillä. Sijoitettavan omaisuuden ollessa suuri niin sitä tärkeämpi on hajauttaa laajemmin eri omaisuusluokkiin. Yleisesti voidaan todeta, että mitä useampaan omaisuusluokkaan on sijoittanut, niin sitä laajempi on sijoitussalkun hajautus. (Sijoittaja.)

TAULUKKO 1. Esimerkki omaisuusluokkien välillä hajautetusta varainhoitoratkaisusta (Sijoittaja.fi).

Omaisuusluokka	Suomi- osakkeet	USA- osakkeet	Eurooppa- osakkeet	Kehittyvät markkinat	Valtion- lainat	Yritys- lainat	High Yield	Kiinteistö
Riskinkarttaja	5 %	10 %	10 %	5 %	25 %	20 %	15 %	10 %
Neutraali	10 %	15 %	15 %	10 %	15 %	15 %	10 %	10 %
Riskinottaja	15 %	20 %	20 %	15 %	10 %	5 %	5 %	10 %
Sijoitus-tuote	Suomi- rahasto	USA- rahasto	Eurooppa- rahasto	EM-rahasto	Korko valtio - rahasto	Korko yritys - rahasto	HY rahasto	Kiinteistö- rahasto

Sijoitussalkun omaisuuslajien allokaatio lukeutuu yhdeksi sijoitusstrategian tärkeimmistä kohdista. Tehokkaiden markkinoiden kenraaliksi tituleerattu Princetonin yliopiston professori Burton G. Malkiel on tiivistänyt allokontiperiaatteet viiteen eri maksimiin. Kaksi ensimmäistä maksimiä ovat, että riskin ja tuoton suhde on erottamaton sekä mitä pidempi sijoitusaikaväli, sitä suurempaa riskiä sijoittaja voi ottaa, sillä sijoitushorisontin pidentyessä tappioriski pienenee. Kolmas maksimi on, että aikahajauttaminen voi olla hyödyllistä, mutta sen hyödyllisyydestä ei vallitse yksimielisyyttä. Neljäs maksimi kuuluu siten, että sijoitussalkun painottaminen uudelleen voi vähentää riskiä ja parantaa sijoitusten tuottoja. Viimeinen eli viides maksimi on, että riskinsietokyky ei ole sama kuin riskinkantokyky. Malkielin mielestä aikahajauttamisen ongelmia on välityspalkkiot, koska kulut ovat varmaa tappiota sekä se, että osakekurssit nousevat suurimman osan ajasta, jolloin aikahajauttaja kärsii. (Hämäläinen 2016, 87.)

2.2 Osakkeet

Osakkeisiin sijoittamalla sijoittajalla on mahdollisuus saada voittoa kahdella tavalla. Omistetuille osakkeille maksettavasta osingosta tai osakkeiden arvonnousun kautta. Yhtiöiden joka vuotisessa yhtiökokouksessa päätetään osingosta, eli kuinka paljon osakkeille maksetaan osinkoa edellisen vuoden tuloksesta vai jaetaanko osinkoa ollenkaan. Yhtiökokous on pörssiyhtiöillä lähtökohtaisesti keväisin. Osinkoa jaettaessa se maksetaan osakkeiden omistajille rahana esimerkiksi 2 euroa/osake. Osakkeen arvon ollessa 40 euroa osinkoa maksettaessa on osinkotuotto tällöin 5 % (2 €/40 €). (Taloussuomi 2018.)

Osakkeenomistajilla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen ja olla mukana päätöksien teossa, jotka koskevat yhtiön asioita. Yhtiökokouksissa osakkeenomistajat voivat vaikuttaa esimerkiksi yhtiön hallituksen valintaan omistamiensa osakkeiden tuoman äänioikeuden verran. Yhtiön toiminnan lakkautessa sen jäljellä olevat varat jaettaisiin velkojen maksun jälkeen osakkeenomistajille, jolloin osakkeenomistajat saisivat omistusosuutta vastaavan määrän varoja. (Saario 2016.)

Osakkeiden markkinahinta määräytyy päivittäin osakemarkkinoilla pörssin aukioloaikojen mukaan. Sijoittajien mielestä tietyn yrityksen osakkeen ollessa hyvä ja tuottava sijoitus he ostavat sitä ja osakkeen arvo tällöin nousee. Vastakohtana on taas tilanne, kun sijoittajat eivät luota yrityksen tuloksentekokykyyn ja alkavat myydä omia osakeomistuksiaan, jolloin osakkeen hinta tulee tällöin laskemaan. (Taloussuomi 2018.)

Osinkojen ja osakkeiden mahdollisista arvonnousuista syntyy sijoituksen kokonaistuotto. Ostaessa osakkeita vuoden alussa hintaan 40 euroa/osake ja vuoden päättyessä niiden arvo on 44 euroa/osake, tällöin osakkeen arvonnousu on 10 prosenttia. Arvonnousuun lisätään vielä osakkeille maksettu 5 prosentin osinko, niin osakeomistuksen kokonaistuotoksi saadaan 15 prosenttia, kun veroja ei ole vielä huomioitu. Arvonnousuissa huomioitavaa on se, että ne realisoituvat tuotoksi vasta myydessä. Arvopaperisalkussa näkyvät arvonnousut ovat ainoastaan sen hetkisiä ja niiden hinta saattaa romahtaa jopa seuraavana päivänä. (Taloussuomi 2018.)

Pitkällä aikavälillä osakkeiden tuotto on keskimäärin 8-9 prosenttia vuodessa, joka on huomattavasti pienempi kuin esimerkiksi saatu 15 prosentin tuotto. Osakkeiden tuotot voivat vaihdella vuosittain paljonkin tuohon 8-9 prosentin keskimääräiseen tuottoon verrattuna. Sijoittajien kannattaa huomioida, että osakemarkkinoiden 8-9 prosentin keskimääräinen tuotto-odotus on laskettu ennen kustannuksia, joita sijoittamisesta syntyy. Kustannuksilla voi olla suuri vaikutus pitkän aikavälin tuottoihin, joten kustannuksiin kannattaa kiinnittää huomiota sijoituksia tehdessä. (Seligson & Co Oyj, A.)

Osakesijoittamiseen liittyy aina riskejä, kuten sijoittamiseen yleensäkin. Hallitakseen riskejä sijoittajan ei kannata sijoittaa osakkeisiin enempää rahaa kuin mitä on valmis menettämään. Yleisimpiä riskejä ovat markkinariski, joka aiheutuu yleisestä markkinatilanteesta, sekä yritykseen liittyvä yritysriski (Pesonen 2011). Osakesijoittamisen riskeiltä voi sijoittaja suojautua hajauttamalla ajallisesti ja eri osakkeisiin. Pääsääntönä on hajauttaa vähintään 6-8 eri yhtiön osakkeisiin. (Sijoitusrahastot, A.)

2.3 Rahastot

Sijoitusrahastot ovat yleistyneet sijoituskohteina viime vuosina. Suosio on peräisin rahastosijoittamisen helppoudesta ja siitä, että sijoittamisen voi aloittaa pienillä summilla. (Sijoitusrahastot, B.) Esimerkiksi Nordnetin Superrahastoihin sijoittamisen voi aloittaa 15 euron minimisijoituksella (Nordnet, B). Rahastosijoittaminen sopii hyvin myös niille, joilla ei ole aikaa tai halua seurata arvopaperimarkkinoita päivittäin (Sijoitusrahastot, B).

Sijoitusrahastot ovat tehokkaita apuvälineitä sijoitusten hajauttamiseen, sillä rahastojen varat on valmiiksi hajautettu eri yhtiöihin eri toimialoilla ja alueilla. Sijoitusrahastoiden kautta sijoittaja pystyy hajauttamaan sijoituksiaan ulkomaille ja kohteisiin, joihin muuten olisi vaikea sijoittaa. (Sijoitusrahastot.) Ajallinen hajauttaminen kannattaa toteuttaa myös rahastosijoituksissa. Säännöllinen kuukausisäästäminen rahastoihin tuo hyvän ajallisen hajautuksen sijoituksille. (Saario 2016.)

Sijoitusrahastoja on olemassa todella paljon ja ne voidaan karkeasti jakaa kolmeen eri ryhmään riskitason mukaan. Rahastot voidaan jakaa korkean riskin ja tuotto-odotusten rahastoihin, keskitason riskin ja tuotto-odotusten rahastoihin ja matalan riskin ja tuotto-odotusten rahastoihin. Huomioitavaa rahastojen jaossa on, että matalan riskin ja tuotto-odotusten rahastoihin kuuluvat rahastotkin voivat joskus kuulua korkean riskin ja tuotto-odotusten rahastoihin. (Sijoitusrahastot, B.)

Korkean riskin ja tuotto-odotusten rahastoihin kuuluvia rahastoja ovat mm. osakerahastot ja vipurahastot. Osakerahastot sijoittavat pääsääntöisesti osakkeisiin rahaston luonteen mukaan esimerkiksi osakkeisiin toimialan, maantieteellisen alueen tai yrityksen koon mukaan. Vipurahastojen sijoituskohteena ovat johdannaiset, joiden avulla rahasto hakee lisätuottoa tai suojaaa salkkua markkinoiden muutoksilta. Vipurahastot ovat todella volatiileja, eli niiden arvo vaihtelee voimakkaasti lyhyellä aikavälillä. (Sijoitusrahastot, B.)

Keskitason riskin ja tuotto-odotusten rahastoja ovat yhdistelmärahastot, asuntorahastot ja etf-rahastot sekä indeksirahastot. Yhdistelmärahastot sijoittavat varojaan sekä osakemarkkinoille että korkomarkkinoille. Asuntorahastojen tarkoituksena on sijoittaa asuntoihin ja vuokrata niitä, jolloin sijoitukselle tulee tuottoa vuokrien ja asuntojen mahdollisen arvonnousun kautta. Exchange traded fund eli ETF-rahasto on pörssilistattu rahasto, jonka osuuksilla käydään pörssissä kauppaa kuten pörssiosakkeilla. ETF-rahastoissa on alhaiset hallinnointi- ja hankintakulut, koska niissä ei ole aktiivista salkunhoitoa. Indeksirahastot sijoittavat varojaan valitun indeksin mukaisesti, kuten esimerkiksi OMXH25-indeksin. Indeksirahasto pyrkii sijoittamaan esimerkiksi OMXH25-indeksin mukaisesti 25 Suomen suurimpaan yhtiöön painottaen eri osakkeita salkussa kohdeindeksin mukaisesti. (Sijoitusrahastot, B.)

Matalan riskin ja tuotto-odotusten rahastoja ovat korkorahastot. Korkorahastojen sijoituskohteita ovat joukkolainat ja yritysainat. Korkorahastot ovat yleensä kassareservin väliaikaisia sijoituksia, kun odotetaan parempaa sijoitushetkeä tai muita hankintoja. Markkinakorkojen nousu laskee rahastossa

olevia korkosijoituksia ja puolestaan markkinakorkojen laskiessa korkosijoitukset nousevat. (Sijoitusrahastot, B.)

Sijoitusrahastojen valinnassa kannattaa kiinnittää huomiota rahaston palkkiorakenteeseen. Rahastojen kulut vaikuttavat sijoituksen tuottoihin. Rahastoissa saattaa olla jopa 1-3 prosentin lunastuspalkkiot, joka otetaan koko sijoitettavasta summasta. Eri palveluntarjoajilla on olemassa kuluttomiakin rahastoja, jolloin rahastoon sijoittaessa tai sieltä varoja nostettaessa ei tarvitse maksaa palkkioita. (Sijoitusrahastot, B.)

2.4 Korkosijoitukset

Kaikki sijoittaminen perustuu korkoon, sillä sijoitustuotteiden hintoja ja tuotto-odotuksia vertaillaan riskittömään korkoon. Tämän perusteella voidaan tehdä päätöksiä riskinoton kannattavuudesta. Markkinakorot määräytyvät kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla. Korkotasoon vaikuttavat keskuspankit säätelemällä ohjaukorkoiaan taloustilanteiden mukaan. Optimaalisessa tilanteessa korot ja taloustilanne ovat sopivassa tasapainossa, mutta näin ei aina ole. (Pesonen 2011.)

Korkosijoitukset pystytään jakamaan kahteen eri ryhmään sijoitusten aikajakson mukaan. Jako tapahtuu lyhyisiin eli alle 12 kuukauden sijoituksiin ja pitkiin, joita ovat yli 12 kuukauden sijoitukset. Yleisesti voidaan sanoa, että mitä lyhyempi sijoitusaika, niin sitä pienempi on myös riski. (Pesonen 2011.)

Korkosijoituksia voidaan tehdä pankkitalletuksiin ja joukkovelkakirjalainoihin, sekä debenttureihin ja vaihtovelkakirjalainoihin. Pankkitalletuksiksi luetaan käyttötilit, säästötilit, määräaikaistilit ja sijoitustilit. Pankkitalletusten tuotto on matala, mutta myös riski on todella pieni varsinkin talletussuojan alaisissa talletuspankeissa. Monissa talletuspankeissa on talletussuoja 100 000 euroon asti, mutta tämä voi vaihdella, joten talletusta tehdessä kannattaa ottaa selvää kyseisen pankin talletussuojasta. Käyttötilit ovat yleisin tilityyppi Suomessa, jossa korko ei kata inflaatiota ja koronmääräytymiselle on eri vaihtoehtoja. (Pesonen 2011.)

Säästötiliä käytetään säästettäessä jotain tavoitetta varten ja tällaisella tilillä voi olla joitain tililtä tehtäviin nostoihin liittyviä rajoitteita. Säästötilien korko saattaa nousta sijoitusten määrän noustessa. Sijoitukselle maksettava korko kattaa kuitenkin vain harvoin inflaation vaikutuksen. Määräaikaistilille tehtävät sijoitukset ovat tilin nimen mukaisesti kiinnitetty sovitun määräajan. Korko kasvaa tilille tehtävien sijoitusten kasvaessa ja tililtä saatetaan voida nostaa rahaa kesken talletusajan. Korko kattaa usein inflaation. Sijoitustilit tai -talletukset ovat uusi tapa tallettaa rahoja, jolloin talletuksen tuotto on sidottu esimerkiksi osakkeen kurssikehitykseen. Sijoitustalletuksille voidaan luvata matala takuukorko, mutta tämän lisäksi sijoittajalla on mahdollisuus lisäkorkoon, joka perustuu valitun osakkeen kurssikehitykselle. Tuotto kattaa yleensä inflaation ja tämän jälkeen saattaa jäädä voittoa. (Pesonen 2011.)

Korkosijoituksiin kuuluvat joukkovelkakirjalainat tarjoavat sijoittajalle perinteisen tavan sijoittaa. Joukkovelkakirjalaina on jakautunut moneen velkakirjaan, joita sijoittajilla on mahdollisuus lunastaa itselleen. Joukkovelkakirjalainat voivat olla yrityksen, valtion, kunnan tai muun yhteisön ottamia lainoja velkakirjojen lunastajilta. Velkakirjoihin liittyy vähimmäissijoitus, joka voi olla 1 000 ja 50 000 euron välillä. Velkakirjat ovat jälkimarkkinakelpoisia, jolloin niillä voidaan käydä kauppaa päivittäin. Lainoilla on nimellisarvo, joka kertoo kuinka moneen osaan joukkovelkakirjalaina on jaettu. Laina-ajalta sijoittaja saa pääomalle maksettavan nimelliskoron laina-ajan mukaan ja joukkovelkakirjalainan eräpäivänä sijoittaja saa nimellispääoman takaisin. Nimelliskorko voi olla kiinteä tai vaihtuva. (Pesonen 2011.)

Debenturi on pitkäaikainen ja samankaltainen instrumentti kuin valtion obligaatiot eli joukkovelkakirjalainat. Debentuurilla on kuitenkin huonompi oikeus lainan liikkeeseenlaskijan varoihin kuin muilla velkojilla. Vaihtovelkakirjalainat taas ovat korollista tai korotonta pörssiyhtiön liikkeelle laskemaa lainaa, jota sijoittaja voi lunastaa itselleen. Lainaan voi liittyä ehtoja, jolloin sijoittajalla on oikeus laina-ajan päättyessä vaihtaa koko tai osa lainamäärästä liikkeellelaskijana toimineen yhtiön osakkeisiin ennalta määrättyyn vaihtosuhteeseen. (Pesonen 2011.)

Korkosijoituksiin liittyvät riskit ovat pienempiä kuin esimerkiksi rahasto- tai osakesijoituksissa. Korkosijoituksia tehdessä tulee kuitenkin huomioida korkosijoituksille tyypilliset riskit osana sijoituspäätöstä. Tyypillisiä korkosijoituksiin liittyviä riskejä ovat luottoriski, korkoriski ja likviditeettiriski sekä valuuttariski. (Pesonen 2011.)

Luottoriskillä tarkoitetaan lainan liikkeellelaskijan, esimerkiksi valtion tai yrityksen mahdollisesta kyvyttömyydestä maksaa sijoituksia takaisin. Sijoitukselle maksettavaan korkoon vaikuttaa muun muassa laina-aika, markkinaolosuhteet ja liikkeellelaskijakohtaiset asiat, kuten luottoluokitus. Korkoriski puolestaan tarkoittaa korkojen muutosten tuomaa riskiä. Korkotason noustessa sijoituksen kuten joukkolainan hinta laskee, jolloin sijoitettu summa pienenee. Korkotason lasku taas nostaa sijoituksen hintaa, joka tarkoittaa sijoitetun summan kasvua. Pitkällä aikavälillä korkosijoitukseen vaikuttaa korkotason muutokset enemmän kuin lyhyellä aikavälillä. (Pesonen 2011.)

Likviditeettiriski tarkoittaa riskiä, joka liittyy sijoituksen nopeasti rahaksi muuttamiseen siten, että hintatasoon ei vaikuteta. Sijoituksen likvidisyyden ollessa hyvä, voidaan se muuttaa nopeasti käteiseksi. Valuuttariski liittyy valuuttoihin tehtyihin korkosijoituksiin. Yleissääntönä on, että valuuttariski tulisi aina korkosijoituksia tehdessä suojata pois, koska valuuttamuutokset voivat vaikuttaa korkotuottoon ja pääomaan negatiivisesti. (Pesonen 2011.)

Korkosijoitusten tuotto-odotuksia määrittäessä tärkein tekijä on markkinoiden tämän hetkinen korkotaso. Viimeisen 130 vuoden aikana vuotuinen tuotto on ollut noin 4,7 prosenttia, kun taas viimeisen 60 vuoden tuotto on ollut yli 7 prosenttia. Edellä mainitut tuotot ovat nimellistuottoja, joten niistä ei ole vähennetty saman ajanjakson keskimääräistä inflaatiota eli rahan ostovoiman heikkenemistä. Pitkäaikaisien korkosijoitusten tuotto on lähes sama kuin talouden kasvu pitkällä aikavälillä. (Seligson & Co, B.)

2.5 Realiomaisuus

Sijoittaminen reaaliomaisuuteen tarjoaa sijoittajille mahdollisuuden jopa korkeaan ja yllättävän vaakaaseen tuottopotentiaaliin. Realiomaisuus hajauttaa hyvin sijoitussalkun riskiä ja suojaa salkun arvoa inflaatiolta. Realiomaisuus on omaisuutta, jonka hinta ei korreloi rahan arvon kanssa, joten reaaliomaisuus säilyttää arvonsa hyvin vaikka rahan arvo laskisi. Tähän perustuu myös reaaliomaisuuden suojausmekanismi inflaatiota vastaan sijoitussalkussa. (United Bankers.)

Tyypillisimpiä sijoittajille keskeisiä reaaliomaisuusluokkia ovat kiinteistöt, raaka-aineet, arvometallit, infrastruktuuri- sekä maa- ja metsäomaisuus. Realiomaisuus koostuu kahdesta pääryhmästä, joita ovat hyödykkeet ja reaalituottoa tarjoavat sijoituskohteet. Hyödykkeet eivät pääsääntöisesti tuota sijoittajille kassavirtaa, vaan niiden tuotto tulee arvonnousun kautta. Tällaista omaisuutta ovat esimerkiksi raaka-aineet ja arvometallit. (United Bankers.)

Reaalituottoa tarjoavat sijoituskohteet puolestaan tarjoavat sijoittajille mahdollisen arvonnousun lisäksi tasaista ja ennakoitavaa kassavirtaa. Kassavirtaa tuottavia sijoituskohteita ovat muun muassa kiinteistöt, infrastruktuuriomaisuus sekä maa- ja metsäomaisuus. (United Bankers.) Kiinteistösijoittaminen on yleistynyt Suomessa viimeisen 15 vuoden aikana todella paljon. Kiinteistö- ja asuntosijoitusten vuokratuotto on keskimäärin noin 3-7 prosenttia, jonka lisäksi huomioidaan vielä arvonnousu, jolloin kokonaistuotto voi nousta 2-numeroisiin lukuihin. (Orava ja Turunen 2016, 50-335.)

2.6 Vaihtoehtoiset sijoitukset

Vaihtoehtoiset sijoitukset tarjoavat sijoittajille monipuolisen valikoiman erilaisia sijoituskohteita. Tällaisia kohteita ovat muun muassa pääomarahastot, hedgerahastot ja muut sijoitukset. Vaihtoehtoiset sijoitukset osana muuta salkkua parantavat sellaisilta riskeiltä suojautumista, jotka liittyvät muihin omaisuuslajeihin. Sijoitussalkun monipuolistaminen onnistuu hyvin vaihtoehtoisilla sijoituksilla. (Aubry, Chen ja Munnell 2017.)

Pääomarahastot eivät ole tavallisia rahastoja, vaan ne ovat yleensä yhtiömuodoltaan kommandiittiyhtiöitä, joiden elinkaari on yleensä 10 vuotta. Tällaisiin rahastoihin kutsutaan pääomaa, kun sijoituksia tehdään ja sijoitetut pääomat palautetaan sijoittajille sijoituksesta irtautumisen eli myynnin yhteydessä. (CapMan.) Pääomarahastot ovat olleet yleensä vain institutionaalisten sijoittajien tavoitettavissa, mutta nyt markkinoille on tullut myös sellaisia pääomarahastoja, joihin yksityissijoittajallakin on mahdollisuus sijoittaa (Taaleri).

Vaihtoehtoisiin sijoituksiin lukeutuvat hedge-rahastot ovat normaaleihin rahastoihin verrattuna erilaisia eli erikoissijoitusrahastoja. Hedge-rahasto on vain yleisnimitys erilaisille rahastoille. Tällaiset rahastot saattavat sijoittaa listattuihin ja listaamattomiin yhtiöihin, erilaisiin korko- ja valuuttasijoituksiin ja varsinkin johdannaisiin. Tavalliset rahastot pärjäävät hyvin nousumarkkinassa, mutta hedge-rahastot pyrkivät positiiviseen tuottoon nousumarkkinoiden lisäksi myös laskumarkkinoilla. Näiden rahastojen riskit vaihtelevat rahaston sijoituspolitiikan mukaan. (Pesonen 2011.) Hedgerahastot

käyttävät myös johdannaisia sijoitusten arvon suojaamisessa (Sijoitusrahastot, B). Hedge-rahastot perivät yleensä 2+20- tyyppistä palkkiota, eli kahden prosentin hallinnointipalkkion lisäksi rahasto perii 20 prosenttia tavoitetuoton ylittävästä tuotosta. Rahastosijoittaja pystyy suojautumaan suurilta tuottopalkkiorahastuksilta, kun rahastolla on high water mark eli vesimerkki. Tällöin rahasto ei peri tuottopalkkiota, ennen kuin edellisen tuottopalkkion raja on ylitetty. (Pesonen 2011.)

Muihin sijoituksiin kuuluu kaikki loput sijoituskohteet, joita ei voida lokeroida edellä mainittuihin sijoituskohteisiin. Muihin sijoituksiin lukeutuvia sijoituskohteita on lukuisia ja niitä tulee markkinoille koko ajan lisää. Tällaisia sijoituskohteita ovat esimerkiksi warrantit ja viime aikoina yleistyneet kryptovaluutat eli virtuaalivaluutat. (Pesonen 2011.)

Warranteilla tarkoitetaan johdannaisinstrumentteja, joiden tuotto pohjautuu valitun kohde-etuuden arvoon. Kohde-etuudeksi voidaan valita muun muassa osake, indeksi tai hyödyke, kuten esimerkiksi kulta ja öljy. Ostowarrantilla sijoittaja voi tehdä voittoa kohde-etuuden noustessa ja myyntiwarrantti toimii taas toiseen suunta eli voitto tehdään kohde-etuuden laskiessa. Näihin tuotteisiin sijoittaessa tulee sijoittajan osata tuotteet hyvin, koska warrantteihin sijoittamiseen liittyy suuri riski, jopa koko pääoman menettäminen. Näiden tuotteiden kanssa oppirahat ovat yleensä aika kalliita. Warrantteihin liittyy korkean riskin lisäksi myös suuri tuottopotentiaali. (Pesonen 2011.)

Warranttien tavoin muihin sijoituksiin kuuluvat kryptovaluutat ovat yleistyneet sijoittamisen kohteena. Kryptovaluutat kuuluvat tekniikan tuomien muutosten seurauksena syntyneisiin innovaatioihin. Tunnetuin kryptovaluutta on ensimmäisenä luotu Bitcoin. Näitä valuuttoja ei voi tuntea tai pitää kädessä, koska ne ovat virtuaalisessa olomuodossa olevaa valuttua. Joidenkin mielestä kryptovaluutat ovat vain suuri huijaus ja juuri tämän takia kryptovaluuttojen tullessa laajasti ihmisten tietoisuuteen, se aiheutti paljon kohuja ja mielipiteitä. Kryptovaluuttojen hinnat ovat todella epävakaita ja niihin liittyy suuri riski, mutta tämän vuoksi niillä on mahdollisuus tehdä suuria voittoja. Kryptovaluuttojen ostamiseen ja myymiseen liittyy joitakin erityisiä yksityiskohtia, kuten virtuaalilompakko. Tämän takia aiheeseen kannattaa perehtyä ajan kanssa, ennen sijoittamista kryptovaluuttoihin. (Militinović 2018.)

3 VEROTUS

Tässä osiossa käydään läpi sijoitusten verotuksellista käsittelyä. Osiossa käsitellään muun muassa tulolähdejaon, vähennyskelpoisen hankintamenon, luovutusvoitot/-tappiot, omaisuuslaji- ja tulolähdesiirrot, sekä osingot ja realisoitumattomat arvonmuutokset verotuksessa. Tulolähdejakoon, jota työssä myös käsitellään, on tulossa mahdollisesti muutoksia, sillä valtionvarainministeriö on esittänyt hallitukselle yhteisöjen tulolähdejaon poistamista (Valtionvarainministeriö 2018).

3.1 Tulolähde

Suomessa luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden verotettava tulo lasketaan tulolähteittäin. Arvopaperisijoittamisen toiminnan luonne vaikuttaa siihen, miten sijoittamisesta saatua voittoa eli tuloa verotetaan. Voittoa voidaan verottaa, joko elinkeinotoiminnan (EVL) tai muun toiminnan tulona (TVL), sekä joissain tapauksissa maatalouden tulona (MVL). Elinkeinotoimintaa on liike- ja ammatti-toiminta, jonka yleisiä tunnusmerkkejä ovat voiton tavoittelu, toiminnan suunnitelmallisuus ja jatkuvuus, sekä taloudellinen riski. Arvopaperisijoittaminen verotetaan EVL tulona, jos se sisältää elinkeinotoiminnalle ominaiset tunnusmerkit, eli se on jatkuvaa, suunnitelmallista, aktiivista, taloudellisen riskin ottavaa ja voittoa tavoittelevaa. Muun toiminnan tuloksi lasketaan sellainen tulo, joka ei kuulu elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulolähteeseen. Muun toiminnan tulon periaatetta sovelletaan myös arvopaperisijoittamiseen. (Salokoski ja Myllymäki 2015.) Maatalouden tulolla tarkoitetaan maataloutta ja maa- tai metsätalouteen liittyvää muuta toimintaa. Maatalouden harjoittamiseen liittyvistä arvopapereista saadut tulot ovat maatalouden tulona verotettavaa tuloa. (MVL 2 § 2 k.)

3.2 Vähennyskelpoinen hankintameno

Arvopaperit ja muut rahoitusinstrumentit voivat olla yrityksen verotuksessa tulonlähteestä riippumatta joko käyttöomaisuutta, vaihto- ja sijoitusomaisuutta tai rahoitusomaisuutta. EVL:n mukaan elinkeinotoiminnassa pysyvään käyttöön hankitut arvopaperit ovat käyttöomaisuutta. Käyttöomaisuuteen lukeutuvat oman pääoman ehtoiset sijoitukset eivät ole yritykselle verotuksessa vähennyskelpoisia hankintahetkellä, vaan ne tulee aktivoida taseeseen. Vähennyskelpoiseksi hankintameno tulee vasta osakkeiden tai osuuksien luovutushetkellä. Symmetriaperiaatteen mukaan sijoituksia täytyy kohdella samalla tavalla sijoituksen saajalla sekä tekijällä. Käytännössä symmetriaperiaate tarkoittaa, että jos joku erä katsotaan saajalle verovapaaksi pääomasijoitukseksi, täytyy myös maksajan lähtökohtaisesti käsitellä erää arvopapereiden hankintamenon lisäyksenä. (Tikka, Nykky, Virtanen, Heiniö ja Linnanvirta 2014, 192-218.)

Käyttöomaisuusarvopapereiden hankintamenoon katsotaan kuuluvan suorien sijoitusten lisäksi toiselta sijoittajalta hankituista osakkeista ja osuuksista maksetut vastikkeet ja muut kaupasta syntyneet kulut, kuten välityspalkkio ja varainsiirtovero. SVOP-rahastoon sekä muihin rahastoihin tehdyt sijoitukset katsotaan sijoittajan verotuksessa hankintamenon lisäyksenä. Hankintamenon lisäys kuuluu tehdä samansuuruisena kaikille omistetuille samanlaisille osakkeille, riippumatta niiden erisuuruisista hankintamenoista. (Tikka ym. 2014, 193.)

Käyttöomaisuuteen luettavien pääomarahastoon tehtyjen sijoitusten katsotaan olevan yrityksen yhtiöpanoksen sijoittamista. Pääomarahasto-osuuksien hankintamenon määrittämisessä on pidettävä toisistaan erillään pääomasitoumukset ja pääoman kutsut. Sijoitussitoumukset eivät aiheuta yhtiöpanoksen sijoittamista rahastoon, joten siitä ei myöskään muodostu hankintamenoa sijoitukselle. Pääomarahasto-osuudet, jotka kuuluvat käyttöomaisuuteen käyttäytyvät hankintamenon osalta lähes samojen periaatteiden mukaan kun käyttöomaisuusosakkeet. (Tikka ym. 2014, 194.)

Hankintamenot, jotka aiheutuvat vaihto- ja sijoitusomaisuuden hankkimisesta ovat vähennyskelpoisia verotuksessa (EVL 8.1 § 1 k). Vaihto- ja sijoitusomaisuuden hankintamenoksi luetaan arvopaperin hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen määrä sekä kiinteät menot ja korkomenot (EVL 14.1 §). Vaihto- ja sijoitusomaisuuteen lukeutuvien sijoitus- ja pääomarahasto-osuuksien hankintameno määräytyy kuten vaihto- ja sijoitusomaisuusosakkeiden hankintameno. (Tikka ym. 2014, 194-195.)

Rahoitusomaisuuden hankintamenoa laskettaessa ei ole mitään erityisiä säännöksiä, vaan hankintameno määräytyy yleisten säännösten mukaan. Hankintamenoksi rahoitusomaisuusarvopapereiden kohdalla luetaan sekä osakkeesta tai muusta arvopaperista maksettu hinta, että hankinnasta aiheutuneet kulut, joita ovat esimerkiksi välityspalkkio ja varainsiirtovero. Käyttö-, vaihto- ja sijoitus- sekä rahoitusomaisuuksien hankintamenoon liittyy edellä mainittujen huomioiden lisäksi myös joitakin erityistilanteita. (Tikka ym. 2014, 195.)

Yrityksen EVL:n mukaista rahoitusomaisuutta ovat rahat, pankki- ja tilisaamiset, saamavekselit sekä muut sellaiset rahoitusvarat (EVL 9 §). Käytännössä yrityksen kaikki sellaiset varat, joilla rahoitetaan varsinaista liiketoimintaa ovat rahoitusomaisuutta. Rahoitusomaisuuteen kuuluu myös omaisuus, joka tarvitaan varsinaista liiketoimintaa varten, mutta on väliaikaisesti sijoitettu, kuten kassareservi. Väliaikaisesti sijoitettua omaisuutta ovat pääsääntöisesti tilinpäätöksen rahoitusarvopapereihin kuuluvat sijoitukset. Rahoitusarvopapereihin luetaan esimerkiksi lyhytaikaisia korkosijoituksia, likvidejä joukkolainoja sekä osake- ja rahasto-osuuksia. (Tikka ym. 2014, 195.)

Tässä on esimerkki hankintamenon laskemisesta. Yritys A Oy ostaa B Oyj:n osakkeita 1000 eurolla ja joutuu maksamaan oston yhteydessä yhden prosentin välityspalkkion eli 10 euroa (=1000x0,01). Näin ollen A Oy:n vähennyskelpoinen hankintameno on yhteensä ostohinta 1000 euroa ja välityspalkkio 10 euroa eli 1010 euroa.

3.3 Luovutusvoitot ja muut vastikkeet

Luovutusvoitot ja muut vastikkeet rahoitus-, sijoitus- ja vaihto- sekä käyttöomaisuuteen kuuluvista rahoitusinstrumenteista ovat lähtökohtaisesti saajalle veronalaista tuloa (EVL 5.1 § 1 k, 5 k). Omaisuuden liittyvät vahingon-, vakuutus- ja muut vastaavat korvaukset luetaan luovutusvoittojen kaltaisiin muihin vastikkeisiin (EVL 50 §). Rahoitusomaisuuteen voi joskus kuulua varoja, jotka on tarkoitettu pitkäaikaiseen sijoitukseen, tällöin rahoitusarvopapereiden myynti saattaa tulla verotetuksi henkilökohtaisen tulolähteen tulona. Luovutusvoittoa tai -tappiota laskettaessa pääomarahasto-osuuksien kohdalla täytyy huomioida saadut pääoman palautukset, jos rahasto on sellaisia maksanut. Pääoman palautukset eivät ole voitonjakoa, vaan sijoitetun pääoman takaisin maksua. Hankintamenoa lasketaan saatujen pääoman palautuksien verran, kunnes sijoituksen hankintameno on nolla, jonka jälkeen pääoman palautukset ovat luovutusvoittoa. (Tikka ym. 2014, 198-199.)

Arvopapereiden luovutuksesta saadut tulot ovat sen verovuoden tuloa, jolloin luovutus on tapahtunut. Vaihto-omaisuudesta syntyy tulo, kun vaihto-omaisuuteen kuuluvat hyödykkeet kuten arvopaperit on luovutettu (EVL 13 §). Rahoitus-, sijoitus- ja käyttöomaisuuteen ei ole erityisiä säännöksiä, vaan niistä saadut vastikkeet ja luovutusvoitot realisoituvat verotettavaksi tuloksi luovutushetkellä (Tikka ym. 2014, 199).

Vaihto-omaisuuden tulon realisoitumiseen vaikuttaa omaisuuden liittyvät ehdot. Ehdon ollessa lykkäävä eli suspensiivinen, tulo realisoituu vasta ehdon täytyessä. Purkava eli resolutiivinen ehto taas aiheuttaa sen, että tulo realisoituu verotettavaksi heti. Purkavan ehdon toteutuessa myöhemmin, peruutetaan kirjanpitoon tehty kirjaus, mutta verotukseen on itse haettava muutosta, jos muutos koskee aikaisempia verovuosia. Rajaveto vaihto-omaisuuden lykkäävän ja purkavan ehdon välillä on joskus vaikea tehdä. (Tikka ym. 2014, 199-200.) Purkava ehto voi esimerkiksi koskea asunto-osakkeen kaupanehtoja. Sopimuksessa oltaisiin voitu sopia muun muassa kaupan peruuntumisesta, mikäli asunto-osakkeen ostaja ei saisi lupaa asunnon laajaan remonttiin. Lykkäävä ehto voi myös kohdistua asunto-osakekauppaan. Tällöin kauppakirjassa oltaisiin voitu sopia, että kauppa toteutuu, mikäli ostajaehdokas saa myytyä nykyisen asuntonsa sovittuun määräaikaan mennessä.

Arvopapereiden luovutukseen liittyvän tulon realisoitumiseen edellä mainittua tulkintaa ehdoista ei yleisesti sovelleta ja tulo syntyy sopimuksentekohetkellä, vaikka ehtoja olisikin. Verotuksen kannalta sopimus tulkitaan syntyneeksi, kun se on realisoitunut osapuolia velvoittavaksi. Selkeästä pääsäännöstä huolimatta voi sopimuksentekohetken määrittäminen olla vaikeaa. (Tikka ym. 2014, 200.)

Käyttöomaisuusosakkeiden ja -osuuksien luovutusvoitot ovat tietyin edellytyksin verovapaata tuloa, kun saajana on muu kuin pääomasijoitustoimintaa harjoittava osakeyhtiö, osuuskunta, säästöpankki tai keskinäinen vakuutusyhtiö (EVL 6.1 §.) Luovutettavien käyttöomaisuusosakkeiden ja -osuuksien luovutusvoittojen ollessa verovapaita, tällöin niiden hankkimisesta aiheutunut hankintameno ei ole vähennyskelpoista verotuksessa (EVL 6b §.) Käyttöomaisuusosakkeiden ja -osuuksien luovutusvoitto on verotuksessa veronalaista tuloa, jos osakkeet eivät täytä verovapauden edellytyksiä (Tikka ym. 2014, 201.)

Käyttöomaisuusarvopapereiden luovutusvoiton verovapauteen vaikuttaa joitakin laissa määritettyjä ehtoja. Verovelvollisen on täytynyt omistaa luovutettavat osakkeet tai osuudet yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajanjakson ajan, joka on päättynyt enintään vuotta ennen luovutusta ja omistusosuus on ollut vähintään kymmenen prosenttia luovutettavan yhtiön osakepääomasta, sekä luovutettavat osakkeet kuuluvat näin omistettuihin osakkeisiin. Luovutettavat osakkeet tai osuudet eivät saa olla kiinteistö- tai asunto-osakeyhtiön taikka osakeyhtiön, jonka toiminta on pääsääntöisesti kiinteistöjen omistamista tai hallintaa. Luovutettavan yhtiön täytyy olla kotimainen tai yhtiö, jota tarkoitetaan yhteisestä varotusjärjestelmästä antaman direktiivin 2 artiklassa, taikka yhtiön kotimaan ja Suomen välillä on verovuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttävä sopimus, joka on sovellettavissa myös yhtiön jakamaan osinkoon. (EVL 6b §.)

Verovelvollisen luovuttaessa vain osan hänen omistamistaan samanlaisista arvopapereista sovelletaan tällöin First In First Out- eli FIFO-periaatetta. FIFO-periaatteessa samanlaiset arvopaperit luovutetaan samassa järjestyksessä, kun ne on saatu, eli vanhimmasta uusimpaan. Samanlaisia arvopapereita voivat olla esimerkiksi saman yhtiön samanlaiset osakkeet tai saman rahaston rahasto-osuudet. Luovutusjärjestyksellä voidaan vaikuttaa voiton tai tappion määrään, kun samanlajisten osakkeiden hankintamenot ovat eri suuruiset. Verovelvollinen voi muuttaa arvopapereiden luovutusjärjestystä, kun luovutettavat arvopaperit ovat yksilöityjä, esimerkiksi osakkeet, joista löytyy numeroituid osakekirjat. Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat arvopaperit eivät ole yksilöityjä, joten verovelvollinen ei voi vaikuttaa niiden luovutusjärjestykseen. (MÄÄTTÄLÄ ja MÄKYNEN 2017.)

Esimerkki luovutusvoiton syntymisestä ja arvopapereiden luovutusjärjestyksestä FIFO- periaatteen mukaan. A Oy omistaa eri ajankohtina hankittuja B Oyj:n osakkeita. Osakkeet on merkitty arvo-osuusjärjestelmään. Mahdollisia välityspalkkioita tai muita kuluja ei ole huomioitu esimerkissä.

A Oy:n omistamat osakkeet:

2014 vuonna: ostanut 2000 osaketta hankintahintaan 18,50 euroa/osake

2016 vuonna: saanut perintönä 1000 osaketta, joiden perintöverotusarvo on 10 euroa/osake

2017 vuonna: ostanut 3000 osaketta hankintahintaan 13,20 euroa/osake

A Oy myy 2018 vuonna 4000 osaketta hintaan 16,80 euroa/osake. A Oy on luovuttanut osakkeita seuraavasti:

vuonna 2014 hankittuja osakkeita 2000 kappaletta, joiden luovutustappio on 3400 euroa
 $(=(2000 \times 16,80 \text{ euroa}) - (2000 \times 18,50 \text{ euroa}))$

vuonna 2016 hankittuja osakkeita 1000 kappaletta, joiden luovutusvoitto on 6800 euroa
 $(=(1000 \times 16,80 \text{ euroa}) - (1000 \times 10,00 \text{ euroa}))$

vuonna 2017 hankittuja osakkeita 1000 kappaletta, joiden luovutusvoitto on 3600 euroa
 $(=(1000 \times 16,80 \text{ euroa}) - (1000 \times 13,20 \text{ euroa}))$

A Oy:n luovutusvoitto B Oyj:n osakkeiden myynnistä on 7000 euroa (6800 euroa+3600 euroa-3400 euroa)

3.4 Luovutustappio

Vaihto- ja sijoitusomaisuudesta saaduista tuloista voidaan verotuksessa vähentää tulon hankkimisesta aiheutuneet hankintamenot, joihin myös luovutustappiot kuuluvat. Vaihto- ja sijoitusomaisuuteen kuuluvien arvopapereiden luovutuksesta syntyneet tappiot ovat verotuksessa vähennyskelpoisia ilman mitään rajoituksia. Rahoitusomaisuudesta aiheutuneet arvonalentumiset ovat verotuksessa vähennyskelpoisia, kun niiden todetaan olevan lopullisia. Myyntisaamisten arvonalentumiset eivät kuitenkaan ole vähennyskelpoisia. Luovutettaessa rahoitusomaisuuteen lukeutuvia instrumentteja niistä syntyvä tappio realisoituu, jolloin tappiosta tulee verotuksessa vähennyskelpoinen. (Tikka ym. 2014, 205.)

Esimerkki luovutustappion syntymisestä. A Oy omistaa eri ajankohtina hankittuja B Oyj:n osakkeita. Osakkeet on merkitty arvo-osuusjärjestelmään. Mahdollisia välityspalkkioita tai muita kuluja ei ole huomioitu esimerkissä.

A Oy:n omistamat osakkeet:

2017 vuonna: ostanut 1000 osaketta hankintahintaan 9,50 euroa/osake

2018 vuonna: ostanut 5000 osaketta hankintahintaan 14,80 euroa/osake

A Oy myy 2019 vuonna kaikki 6000 osaketta hintaan 11,50 euroa/osake. A Oy on luovuttanut osakkeita seuraavasti:

vuonna 2017 hankittuja osakkeita 1000 kappaletta, joiden luovutusvoitto on 2000 euroa
($= (1000 \times 11,50 \text{ euroa}) - (1000 \times 9,50 \text{ euroa})$)

vuonna 2018 hankittuja osakkeita 5000 kappaletta, joiden luovutustappio on 16 500 euroa
($= (5000 \times 11,50 \text{ euroa}) - (5000 \times 14,80 \text{ euroa})$)

A Oy:n luovutustappio B Oyj:n osakkeiden myynnistä on 14 500 euroa (2000 euroa- 16 500 euroa)

Luovutettavien arvopapereiden tulolähteellä on merkitystä luovutustappion vähennyskelpoisuuteen. Eri tulolähteiden tappiot eivät ole vähennyskelpoisia muiden tulolähteiden voitosta, joten esimerkiksi EVL tulolähteen tappiota ei voida vähentää TVL tulolähteen voitosta. (Tikka ym. 2014, 205.) TVL omaisuuden, kuten arvopapereiden luovutuksesta syntynyt tappio voidaan vähentää ainoastaan saman omaisuuden luovutuksesta syntyneestä voitosta, joka tässä tapauksessa olisi arvopapereiden luovutuksesta saatu voitto. Sääntö tappion vähentämisestä saman omaisuuden luovutusvoitosta koskee myös muita tulonlähteitä. Vähentämättä jääneet luovutustappiot jäävät vähennettäväksi seuraaville viidelle vuodelle. (TVL 50 §.)

Käyttöomaisuusosakkeiden ja -osuuksien verovapaasti tehtyjen luovutusten hankintamenot eivät ole vähennyskelpoisia. Tällaisten osakkeiden ja osuuksien luovutuksesta syntyvät tappiotkaan eivät ole vähennyskelpoisia verotuksessa. Luovutustappioiden vähennyskelpoisuuteen liittyy rajoituksia sellaisistakin käyttöomaisuusosakkeista ja osuuksista, joiden luovutusvoitto on veronalaista tuloa. (Tikka ym. 2014, 206.) Käyttöomaisuusosakkeiden luovutustappiot ovat vähennyskelpoisia vain veronalai-

sista käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitoista. Luovutustappiot voidaan vähentää vain luovutustappion kanssa samana verovuonna syntyneistä luovutusvoitoista tai tästä seuraavan viiden vuoden aikana. (EVL 6b. 4§.)

Tilanteessa, jolloin käyttöomaisuusosakkeiden luovuttaja on omistanut luovutettavat osakkeet alle yhden vuoden, tällöin luovutustappiota ei saa vähentää täysimääräisenä. Luovutustappiosta vähennetään tällaisessa tapauksessa luovutetun yhtiön osakkeiden perusteella maksetut osingot, konserniavustukset tai muu vastaava erä. (EVL 6b. 5§.) Luovutustappioiden rajoitettu vähennyskelpoisuus käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksesta koskee kaikkia muita, paitsi pääomasijoitustoimintaa harjoittavia osakeyhtiöitä ja osuuskuntia, sekä säästöpankkeja ja keskinäisiä vakuutusyhtiöitä (Tikka ym. 2014, 207).

Luovutettavien osakkeiden ollessa käyttöomaisuuteen kuuluneen yhtiön, jonka kotipaikka on muu kuin verosopimusvaltio. Tällöin käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutustappiot eivät ole lainkaan vähennyskelpoisia verotuksessa. Käyttöomaisuusosakkeen luovutustappio ei ole myöskään vähennyskelpoinen, kun luovutettavan yhtiön kotipaikka on muualla kuin Suomessa tai se ei ole emo- ja tytäryhtiödirektiivin 2 artiklan mukainen yhtiö, eikä luovutettavan yhtiön asuinvaltion ja Suomen välillä ole voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttävää sopimusta, mitä sovelletaan yhtiön jakamaan osinkoon. (EVL 6b. 6§.)

Pääomarahasto-osuuden myynnistä alle omistetun osuuden hankintamenon, syntyy osuuden omistajalle luovutustappio. Rahaston maksamat pääoman palautukset tulee huomioida luovutustappiota laskettaessa. Pääoman palautukset ovat verotuksessa luovutuksia, joiden määrän verran lasketaan hankintamenoa siihen asti, kun sijoituksen hankintameno on nolla. Pääoman palautukset, jotka tulevat sen jälkeen, kun hankintameno on nolla, ovat luovutusvoittoa. (Tikka ym. 2014, 208.) Rahasto-osuuden kuuluessa yhtiön henkilökohtaiseen tulolähteeseen saa luovutustappion silloin vähentää verotuksessa saman tulolähteen eli henkilökohtaisen tulolähteen luovutusvoitosta samana verovuonna ja viitenä seuraavana vuotena (TVL 50.1 §).

Yhtiön käyttöomaisuuden rahasto-osuuksien luovutustappiot voidaan vähentää vain käyttöomaisuuteen kuuluvien arvopapereiden luovutuksesta saadusta veronalaisesta voitosta verovuonna ja viiden seuraavan vuoden aikana. Rajoitus ei koske osakeyhtiöitä, jotka harjoittavat pääomasijoitustoimintaa (EVL 6.1 §.) Tällaisilla yhtiöillä luovutusvoitot ovat aina veronalaista voittoa ja luovutustappiot vähennyskelpoista menoa. (Tikka ym. 2014, 208.)

3.5 Omaisuuslaji- ja tulolähdesiirrot

Rahoitusinstrumentit, jotka kuuluvat elinkentulolähteeseen voidaan siirtää vaihto- ja rahoitusomaisuudesta johonkin muuhun omaisuuslajiin. Siirto tehdään alkuperäisen hankintamenon tai sitä alemman luovutushinnan mukaan. Arvonalennus, joka syntyy omaisuuslajin siirron yhteydessä, on vähennyskelpoinen, vaikka arvonalennus ei olisikaan lopullinen. (Tikka ym. 2014, 209.) Käyttöomai-

suuteen kuuluvien instrumenttien siirto tapahtuu poikkeuksetta verotuksessa poistamattoman hankintamenon määrästä (EVL 51.1 § 3k). Käyttöomaisuuden siirrosta ei synny verotettavaa tuloa tai vähennyskelpoista tappiota (Tikka ym. 2014, 209).

Elinkeinotoiminnan tulolähteestä toiseen tulolähteeseen siirrettävän vaihto- ja sijoitus- sekä rahoitusomaisuuden veronalaiseksi luovutushinnaksi katsotaan alkuperäinen hankintameno tai tätä alempi todennäköinen luovutushinta. Vaihto-, sijoitus- sekä rahoitusomaisuuden tulolähdesiirroista voi mahdollisesti syntyä vähennyskelpoista luovutustappiota, mutta ei verotettavaa luovutusvoittoa. (Tikka ym. 2014, 209.) Käyttöomaisuuden luovutushinta on verotuksessa poistamatta oleva määrä. Elinkeinotoiminnan tulolähteeseen toisesta tulolähteestä siirretyn omaisuuden hankintameno on hankintamenon verotuksessa poistamatta oleva määrä tai tätä korkeampi toisessa tulolähteessä veronalaiseksi luettu määrä. (EVL 51a §.)

3.6 Osingot ja muut voitto-osuudet, pääomanpalautukset sekä korot

Yritysten ja yhteisöjen saamat osingot ovat yleensä verotonta tuloa (EVL 6a §). Suomalaisen osakeyhtiön saamat osingot toiselta kotimaiselta noteeraamattomalta osakeyhtiöltä ovat siis verovapaata tuloa (Tikka ym. 2014, 210). Yleisin tilanne, jolloin yrityksen saama osinko ei ole verotonta tuloa, on osingot julkisesti noteeratulta yhtiöltä. Osingon saajan omistaessa kuitenkin vähintään 10% osinkoa jakavan julkisesti noteeratun yhtiön osakepääomasta, on osinko kokonaan verovapaata saajalleen. (EVL 6a §.) Pörssiyhtiön jakaessa osinkoa toiselle pörssiyhtiölle ovat osingot saajalleen verovapaita. EVL 6a.1 §:n 3 kohdan mukainen pörssiyhtiön saamien osinkojen verovapaus koskee vain verosopimusvaltiossa asuvan pörssiyhtiön jakamiin osinkoihin toiselle pörssiyhtiölle. (Savander ja Manninen 2017.)

Osingot, jotka on saatu ulkomaisilta yhtiöiltä, joiden kotipaikka on EU:n ulkopuolella, ovat kolmas poikkeus liittyen verovapaisiin osinkoihin. Osingon jakajan ollessa muu kuin kotimainen tai EVL 6a §:n ensimmäisen kohdan mukainen EU:n jäsenvaltion yhteisö, on jaettavasta osingosta 75% veronalaista tuloa saajalleen. EU-valtiosta saadut osingot täytyy EU:n perustamissopimuksen mukaan käsitellä kuten kotimaista osinkoa. Suomalaisen osakeyhtiön saamat osingot EU-alueella asuvalta listaamattomalta yhtiöltä ovat siis verovapaata tuloa. (Tikka ym. 2014, 211.)

Ulkomaiselta yhtiöltä saadut osingot voivat olla verovapaita maiden välisten verosopimusten takia, vaikka osingot kyseisestä maasta olisivat muuten veronalaista tuloa. Muun ulkomaisen yhtiön kuin EU:n jäsenvaltiossa asuvan yhteisön jakama osinko voi olla kokonaan veronalaista tuloa, jos Suomen ja osinkoa jakavan valtion välillä ei ole verovuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevaa sopimusta. Tällöin kuitenkin voidaan koko osingosta maksetusta verosta hyvittää veronmaksaja yhteisölle enintään vieraaseen maahan maksettujen muiden verojen määrä (Laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta 2018, 1995/1552). Yhteisön osuuskunnan osuus- pääomalle saatuihin korkoihin sovelletaan samoja säädöksiä kuin osinkojen kohdalla. (Tikka ym. 2014, 211.)

Osingot, jotka kuuluvat osakeyhtiön tai osuuskunnan henkilökohtaiseen tulolähteeseen verotetaan EVL 6a §:n säädöksiä noudattaen, kuten elinkeinotoiminnan tuloon kuuluvat osingotkin (TVL 33d.4 §). Yhteisöjen muut henkilökohtaiseen tulolähteeseen luetut osingot ovat kokonaan verotettavaa tuloa. Yhtymän saamat osingot henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvina jaetaan verotettavaksi yhtymän osakkaiden tulona sen mukaisesti, mikä on heidän oikeutensa yhtymän tuloon (TVL 16.4 §). Yhtymän osakkaan saamat osingot verotetaan osinkona, kuin hän olisi saanut ne suoraan. (Tikka ym. 2014, 211.)

Suomalaisen sijoitusrahaston voitto-osuudet ovat saajalleen kokonaan veronalaista tuloa. Toisen EU-valtion lainsäädännön mukainen sijoitusrahasto voidaan luokitella sen verran samanlaisiksi suomalaisen sijoitusrahaston kanssa, että sen voitonjakoa pidetään osinkona. Pääomarahastot toimivat tyypillisesti kommandiittiyhtiöinä tai muina transparentteina yhtiömuotoina, joita kutsutaan verotuksessa yhtymiksi. (Tikka ym. 2014, 212.)

Yhtymästä saatu voitto-osuus ei ole veronalaista tuloa saajalleen. Yhtymän osakkaille lasketaan veronalaisiksi tuloiksi osuus yhtymän tuloksesta, joka saadaan laskettua osakkaan osuuden perusteella. (EVL 6.1 §.) Yhtymän tappiota ei jaeta osakkaille, vaan se vahvistetaan yhtymälle, jonka jälkeen yhtymä voi vähentää sen tulevina vuosina voitosta sen tulolähteen säännöksiin mukaan mihin tulo kuuluu. Yhtymän maksamat voitto-osuudet eivät ole verotuksessa vähennyskelpoista menoa, koska ne ovat saajalleen verotonta tuloa. (Tikka ym. 2014, 213.)

TAULUKKO 2. Osinkojen verovapaus, Suomesta saadut osingot (Savander ja Manninen 2017).

Osingonjakaja	Osingonsaaja	Osingonsaajan verotus
Listattu / listaamaton yhteisö	Listattu yhteisö	Osinko on verovapaata tuloa.
Listaaamaton yhteisö	Listaaamaton yhteisö	Osinko on verovapaata tuloa.
Listattu yhteisö	Listaaamaton yhteisö	Osinko on verovapaata tuloa, jos osingonsaaja omistaa välittömästi vähintään 10 % osakepääomasta. Jos omistus-osuus on alle 10 %, osinko on kokonaan veronalaista tuloa.
Listattu / listaamaton yhteisö	Elinkeinotoimintaa harjoittamaton yhteisö, jonka yhtiömuoto on muu kuin osakeyhtiö, osuuskunta, keskinäinen vakuutusyhtiö tai säästöpankki.	Henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluva osinko on 100 % veronalaista tuloa, ellei kyseessä ole yleishyödyllinen yhteisö.

TAULUKKO 3. Toisesta EU-jäsenvaltiosta saadut osingot (Savander ja Manninen 2017).

Osingonjakaja	Osingonsaaja	Osingonsaajan verotus
Listattu / listaamaton yhteisö	Listattu yhteisö	Osinko on verovapaata tuloa.
Listaaamaton yhteisö	Listaaamaton yhteisö	Osinko on verovapaata tuloa.
Listattu yhteisö	Listaaamaton yhteisö	Osinko on verovapaata tuloa, jos osingonsaaja omistaa osakepääomasta välittömästi vähintään 10 %. Jos omistusosuus on alle 10 %, osinko on kokonaan veronalaista tuloa.

Yhtiön saamiksi pääomanpalautuksiksi luetaan muun muassa osuuskunnan osakkeilleen maksamat ylijäämä- tai muut vastaavat voitonjakoerät, kuten osake- ja osuuspääoman alentaminen, omien osakkeiden hankkiminen ja luovuttaminen sekä SVOP-rahastosta tehdyt palautukset (Savander ja Manninen 2017). Pääomanpalautuksen saajaan verotuksessa osake- ja osuuspääoman alentamista käsitellään luovutuksena. Yleensä luovutuksessa ei synny verovelvolliselle luovutusvoittoa, mutta poikkeuksia löytyy. Luovutusvoittoa laskettaessa hankintamenona on käytetty osake- tai osuuspääoman alennusta vastaavaa määrää, jonka takia luovutusvoittoa ei synny. Osake- ja osuuspääoman alentamisesta ei synny luovutustappiota. (Tikka ym. 2014, 213.)

Omien osakkeiden hankintaan ja luovutukseen käytetään samoja säännöksiä kuin luovutusvoiton verottamiseen. Laskettaessa luovutusvoittoa osakkeista saadun luovutushinnan katsotaan olevan sama kuin hankinnassa tai lunastuksessa käytetty hinta. Hankintameno lasketaan omaisuuslajin ja tulolähteen säädösten mukaan. (Tikka ym. 2014, 214.)

SVOP- eli sijoitetun vapaan pääoman rahastosta tehtyihin pääomanpalautuksiin ei ole erillistä lain-säädäntöä, mutta sitä käsitellään kuitenkin Verohallinnon ohjeissa. SVOP-rahastoon voi kuulua sekä voittovaroja että yhtiöön sijoitettuja varoja. SVOP-rahaston muodostuessa ainoastaan voittovaroista käsitellään palautuksia sijoittajan verotuksessa osinkona. (Tikka ym. 2014, 214.)

SVOP-rahastosta palautettavien varojen täytyy olla peräisin yhtiöön tehdystä pääomansijoituksesta, jotta kysymys on pääomanpalautuksesta. Pääomasijoituksina saatujen varojen SVOP-rahastosta jakaminen luetaan veronaliseksi luovutukseksi. Verovelvollisen täytyy kuitenkin esittää veroilmoituksella luotettava selvitys jaettavista varoista, jotta pääomanpalautusta käsitellään veronalaisena luovutuksena. Selvityksen tulee sisältää tiedot siitä, että varoja ei jaeta julkisesti noteeratusta yhtiöstä, varat ovat peräisin pääomansijoituksesta ja pääomansijoitus palautetaan sijoituksen tekijälle sekä pääomansijoituksesta on kulunut varoja jaettaessa enintään kymmenen vuotta. (Savander ja Pajala 2018.) SVOP-rahaston sisältäessä molempia varoja tulkitaan palautukset osin luovutusvoittona ja osin osinkona siinä suhteessa, kun ne rahastossa ovat (Tikka ym. 2014, 214).

Yhteisön saamat korkotuotot ovat yleensä sen verovuoden tuloa, miltä ne suoritetaan. Merkityksellään vähäiset korkotuotot voidaan lukea tuotoksi sille verovuodelle, jolloin maksu on saatu. (EVL 19

§.) Korko jaksotetaan tuotoksi laina-ajalle, vaikka todelliset koron maksuerät poikkeaisivat kyseisestä jaksotuksesta (Tikka ym. 2014, 214).

3.7 Realisoitumattomat arvomuutokset verotuksessa

Realisoitumattomien arvonalentumisien veronalaisuus ja näin ollen vähennyskelpoisuus riippuu omaisuuslajista, johon omaisuus kuuluu. Rahoitus-, sijoitus- tai käyttöomaisuuteen kuuluvien arvopapereiden realisoitumattomat arvonalennukset ovat verotuksessa vähennyskeltvottomia. (HE 2008, 176.) Vaihto-omaisuusosakkeiden arvonalennukset ovat verotuksessa vähennyskelpoisia menoja (EVL 2 luku 8 §).

Esimerkki arvopapereiden arvonalentumisesta. A Oy on ostanut B Oyj:n osakkeita vuonna 2016 5000 kappaletta hintaan 12 euroa/ osake. Mahdollisia välityspalkkioita tai muita kuluja ei ole huomioitu esimerkissä. Osakkeet ovat olleet A Oy:n omistuksen aikana koko ajan voitolla, kunnes syksyllä 2018 B Oyj:n osakkeen hinta laski markkinoiden mukana alle A Oy:n hankintahinnan. A Oy:n tilikauden päättyessä 31.12.2018 on omistuksessa olevan B Oyj:n osakkeen hinta 10 euroa/ osake.

A Oy:n omistamiin B Oyj:n osakkeisiin kohdistuu nyt arvonalentuminen, koska osakkeiden hankintameno oli 60 000 euroa (5000 kpl x 12 €) ja nyt osakkeiden arvo on 50 000 euroa (5000 kpl x 12 €). Osakkeisiin kohdistuu arvonalentumista 10 000 euroa (50 000 €- 60 000 €).

Tulovero-oikeuden realisointiperiaatteen mukaan yleisesti ottaen vain realisoituneet tulot ovat veronalaisia. Arvonnousu, joka ei ole realisoitunut luovutuksen tai muun luovutukseen rinnastettavan teon takia, ei siis ole verotettavaa tuloa. (Tikka ym. 2014, 215.) Elinkeinotoiminnasta aiheutuneesta saamisesta tai velasta tulleet ja tuloslaskelmassa tuotoksi merkityt indeksi- ja kurssivoitot, ovat veronalaista tuloa (EVL 5.1 § 12 k). Vähennyskelpoista tappiota taas ovat elinkeinotoiminnasta aiheutuneen velan tai saamisen tuloslaskelmassa kuluksi luetut indeksi- ja kurssitappiot (EVL 18.1 § 3 k).

EVL 42.1 §:n mukaan verovelvollisen osoittaessa, että muiden arvopapereiden kuin osakkeiden tai muun kulumattoman käyttöomaisuuden, kuin maa-alueen käypä arvo on poistamatonta hankintameno huomattavan määrän alempi verovuoden lopussa, saa verovelvollinen tehdä poiston hankintamenoista, mikä alentaa hankintameno käyvän arvon suuruiseksi. Käyttöomaisuusosakkeista ei siis ole mahdollista tehdä arvonalentumispoistoa verotuksessa, koska se ei kuulu omaisuuteen, josta poiston saisi tehdä. Joissain poikkeustilanteissa käyttöomaisuusosakkeiden poiston palautusta koskeva EVL 5a §:n 5 kohta voi tulla kuitenkin sovellettavaksi, koska ennen vuoden 2004 lainmuutosta poisto voitiin tehdä myös käyttöomaisuusosakkeista. (Tikka ym. 2014, 216.)

Vaihto- ja sijoitusomaisuusosakkeiden arvostus tapahtuu lähtökohtaisesti niin sanotun alimman arvon periaatteella. Verovelvollisen verovuoden päättyessä omistuksessa olevan vaihto- ja sijoitusomaisuuden hankintamenoista verovuodelle kuuluvaa kuluja on osa, joka ylittää kyseisen omaisuuden hankintaan samana ajankohtana tarvittavan hankintameno tai siitä mahdollisesti saatavan luovu-

tushinnan (EVL 28 ja 29 §). Verovelvollisen täytyy tehdä verovuoden päättyessä epäkuranttivähennykseksi kutsuttu vähennys, jos vaihto- ja sijoitusomaisuuden käypä arvo alittaa omaisuuden hankintamenon verovuoden päätyttyä. Aikaisempina vuosina tehdyt epäkuranttivähennykset palautuvat, jos omaisuuden käypä arvo ylittää verovuoden lopussa jäljellä olevan hankintamenon. Hankintamenoon epäkuranttivähennyksestä tehdyt palautukset luetaan verovelvollisen verotettavaan tuloon. (Tikka ym. 2014, 216-2017.)

Rahoitusomaisuuteen luettavien osakkeiden lopullisena arvonalentumisena pidettävät arvonalennukset ovat sijoittajan verotuksessa vähennyskelpoista menoa (EVL 17 § 2 K). Vähennyskelpoisena arvonnemetyksenä pidetään yleisesti konkurssia tai siihen verrattavaa syytä (MÄÄTTÄLÄ ja MÄKYNEN 2017). Rahoitusomaisuuteen kuuluvan omaisuuden täytyy olla lähtökohtaisesti nopeasti rahaksi muutettavassa muodossa, eikä se saa olla pitkäaikainen sijoitus, koska muuten se voidaan luokitella verotuksessa joksikin toiseksi omaisuusluokaksi. Yleensä kuitenkin sellaiset sijoitetut varat, jotka on saatu elinkeinotoiminnasta, luetaan elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluvaksi rahoitusomaisuudeksi. (Tikka ym. 2014, 217-218.)

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvälineiden KPL 5:2a:n tai 7a:1:ssä kerrottujen kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaan tuloslaskelmassa tuotoksi merkityt arvonnousut ovat veronalaisia (Tikka ym. 2014, 218). Veronalaista tuloa on myös rahoitusvälineiden käypään arvoon arvostamisesta syntyneet arvonnousut, jotka tilinpäätöksessä on merkitty omaan pääoman (EVL 5.1 § 8 ja 11 k). Vähennyskelpoisia menoja puolestaan ovat symmetriaperiaatteen mukaan kaupankäyntitarkoituksessa omistettavien rahoitusvälineiden KPL 5 a:n tai IFRS-standardien nojalla tuloslaskelmassa kuluksi merkityt arvonlaskut (EVL 8.1 § 2a k). Vähennyskelpoista menoa on myös käypään arvoon arvostamiseen siirryttäessä tilinpäätöksessä omaan pääomaan merkityt arvonlaskut (EVL 8.1 § 18 K).

4 SIJOITUKSET KIRJANPIDOSSA

Yritysten täytyy kirjanpitovelvollisina pitää kahdenkertaista kirjanpitoa ja merkitä kirjanpidossaan liiketapahtumiksi menot, tulot, rahoitustapahtumat, sekä näiden siirto- ja oikaisuerät. Kirjaukset liiketapahtumista merkitään asian mukaisille tileille, joista jokainen tili täytyy pitää sisällöltään samana. Kirjanpitovelvollisen tulee myös noudattaa hyvää kirjanpilotapaa. Kirjanpidossa menon kirjaamisperuste on tuotannon tekijän vastaanottaminen ja tulon kirjaamisperuste suoritteiden luovuttaminen eli kirjaamisperuste on suoriteperusteinen. Perustellusti meno ja tulo voidaan kirjata myös laskuperusteisesti tai maksuperusteisesti, jolloin ostovelat ja myyntisaamiset tulle voidaan jatkuvasti selvittää. Tilinpäätös pitää joka tapauksessa laatia suoriteperusteisesti, riippumatta siitä miten menot tai tulot on kirjanpidossa kirjattu. Kirjanpitoon tehdyt kirjaukset tulee perustua päivättyyn ja numeroituun tai vastaavasti yksilöityyn tositteeseen, jolla voidaan todentaa liiketapahtuma. Kirjanpito pitää järjestää tavalla, jolla kirjauksia voidaan tarkastella aika- tai asiajärjestyksessä. (KPL luku 1 § 1-2 ja luku 3 § 3.)

4.1 Hankinnat

Osakkeiden hankinnassa kirjanpitoon kirjataan hankintamenoksi osakkeista suoritettu vastike. Arvopaperipörssistä hankittujen osakkeiden oston yhteydessä, joudutaan yleensä maksamaan hankintahinnan lisäksi myös välityspalkkio. Pörssin ulkopuolelta tehdyistä kaupoista joudutaan maksamaan varainsiirtovero, jollei kyseessä ole emissio eli arvopaperin liikkeeseenlasku (Pörssisäätiö). Kummatkin mainituista eristä sisällytetään kirjanpidossa osakkeiden hankintameno. Osakkeet hankittaessa OYL 10 luvun tarkoitetuin optio- oikeuksien, osto- optioiden tai ostowarrantin perusteella, luetaan niistä maksettu preemio tai kauppahinta osakkeiden hankintameno. Myynti- optioiden myynnistä saatu preemio on puolestaan hankintameno oikaisuerä. (Tikka ym. 2014, 74.)

Taseen pysyvien- vastaavien sijoitusten ryhmään osakkeet ja osuudet kirjataan pitkäaikaiset ja strategiset osakesijoitukset (Kuvio 1). Vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereihin taas kirjataan yrityksen likvidien varojen tilapäiseen sijoittamiseen lukeutuvat sijoitukset (Kuvio 1). Arvopaperikauppioiden, eli aktiivista arvopaperikauppaa harjoittavien yhtiöiden sijoitukset kirjataan vaihtomaisuusostoihin, jolloin kaikki sijoituksiin liittyvät tuotot sisällytetään liikevaihtoon (Kuvio 1). (Tikka ym. 2014, 74.) Arvopaperikauppioiden ostamat arvopaperit muodostavat varaston, minne arvopaperit kirjataan varaston muutoksena kirjanpidon yhteydessä (Kuvio 1) (Sijoitusyhtio.net 2017). Erityistoimialalla toimivat yritykset noudattavat kyseistä toimialaa koskevia määräyksiä (Tikka ym. 2014, 74)

Pysyvät- vastaavat		Vaihtuvat- vastaavat	
Debet	Kredit	Debet	Kredit
Osakkeet ja osuudet	Pankkitili	Rahoitus-arvopaperit	Pankkitili

Vaihto-omaisuus		Vaihto-omaisuus varasto	
Debet	Kredit	Debet	Kredit
Ostot	Pankkitili	Varasto	Varaston muutos

Kuvio 1. Hankinnat

Maksullisessa osakeannissa, kuten perustettaessa uutta yhtiötä tai osakepääomaa korottaessa yrityksen maksama merkintähinta muodostaa hankintamenon. Yrityksen kirjanpidossa sijoitusta katsotaan yhtenä sijoituksena, joten sillä ei ole väliä kirjataanko osa sijoituksesta osakepääomaan ja osa SVOP-rahastoon (Kuvio 2). Vanhan osakkeenomistajan osallistuessa maksulliseen osakeantiin lisätään sijoituksesta syntynyt hankintameno kuluineen, entisen osakeomistuksen lisäykseksi. Kirjaus tästä sijoituksesta voidaan tehdä omaisuuslajista riippuen, joko tasetilille tai vaihto-omaisuusostoihin. Muita kirjauksia ei välttämättä tarvitse tehdä. (Tikka ym. 2014, 74-75.)

Arvopaperikirjanpidossa aikaisemmin hankittujen osakkeiden hankintamenoa oikaistaan merkintäoikeuden arvon verran, jotta voidaan selvittää osakekohtaiset hinnat. Näin ollen uuden osakkeen arvo muodostuu merkintäoikeuksien arvosta, osakkeen merkintähinnasta ja mahdollisista merkintätoimeksiannon kuluista. Samanlajisten osakkeiden painotettu keskihinta kirjanpidossa on kirjanpitolain mukaan myös sallittua, mutta tällöin saattaa myyntitilanteessa tulla ongelmia verotettavan tulon laskennassa. (Tikka ym. 2014, 74-75.)

Maksullinen osakeanti	
Debet	Kredit
Osakkeet ja osuudet / Rahoitus-arvopaperit	Pankkitili

Kuvio 2. Maksullinen osakeanti

Maksuttoman osakeannin myötä yrityksen veloituksesta saadut uudet osakkeet eivät aiheuta kirjauksia liikekirjanpitoon. Arvopaperikirjanpitoon puolestaan pitää tehdä kirjauksia, koska omistuksessa olleiden osakkeiden osakekohtainen hankintameno muuttuu, kun uusia osakkeita saadaan vanhojen omistuksien perusteella. Yritykselle maksuton rahastonkorotus ei aiheuta mitään toimenpiteitä kirjanpidossa, vaikkakin liikkeeseenlaskija siirtää varoja vapaasta omasta pääomasta osakepääomaan. (Tikka ym. 2014, 75.)

Yrityksen omistuksiin liittyvien merkintäoikeuksien irrotessa ei tarvitse aina tehdä kirjauksia liikekirjanpitoon. Arvopaperienkirjanpitoon kirjauksia täytyy tehdä, vaikka vanha osakkeenomistaja käyttäisikin uusmerkinnässä merkintäetuoikeuttaan. Tällöin merkintäoikeuksien arvo tulee vähentää merkintään oikeuttaneiden osakkeiden arvosta, jotta hankintamenotiedot pysyvät ennallaan. Merkintäoikeudet ovat näin ollen itsenäisiä arvopapereita vielä tässä vaiheessa. (Tikka ym. 2014, 75.)

Yritys voi hankkia listattujen yhtiöiden optioita tai muita erityisiä oikeuksia voidaan hankkia merkitsemällä yhtiön erillisinä arvopapereina tai lainan yhteydessä liikkeeseen laskettuja oikeuksia. Optio-oikeuksien ollessa liikkeelle laskettaessa ilman optioihin kohdistuvaa lainaa, voivat optiot olla maksullisia tai maksuttomia. Ostettaessa optioita lainasta erillisinä, mutta liikkeelle laskettaessa ne ovat olleet lainan yhteydessä, tällöin niiden hankintameno on ostohinta lisätynä kuluilla ja joissain tapauksissa varainsiirtoverolla. (Tikka ym. 2014, 77.)

Optioiden oston tapahtuessa osana lainapaketin merkintää, voidaan option hinta määritellä monella tavalla. Arvostuksen perustana voidaan käyttää heti emission eli liikkeelle laskun jälkeisiä markkinahintoja. Noteerauksien puuttuessa lasketaan lainaosan arvo diskonttaamalla lainaehdojen mukaiset kassavirrat ostopäivään, jolloin hankinta-arvon ja lainan kassavirtojen nykyarvon erotus luetaan option hankintamenoksi. Noteerauksen ollessa ainoastaan lainaosalle, option arvoksi katsotaan optiot sisältävän lainapaketin hankinta-arvon ja noteerauksen mukaan lasketun lainaosan erotus. Yrityksen kirjanpidossa optioiden arvo määräytyy myöhemmin samalla tavalla kuin johdannaisinstrumenttien. Optioiden arvoon vaikuttavia tekijöitä voivat olla osakkeen markkinahinta, merkintähinta tai -ajankohta, optio-oikeuden perusteella merkittyjen osakkeiden määrä tai hinnan vaihtelu ja markkinakorot. (Tikka ym. 2014, 78.)

Kirjanpidossa käytettävän tase-erän määrittää optioiden käyttötarkoitus. Yleisimmin käytetty tase-erä on rahoitusarvopaperit. Arvopaperikauppiiaan hankkiessa optiot kaupankäyntiä varten, kirjataan ne vaihto-omaisuuden ostoihin. Muuhun tarkoitukseen hankittaessa, täytyy optioiden hankintameno kirjata asianomaiseen tase-erään ennakkomaksun tapaisena eränä, optioiden toteutumiseen tai raukeamiseen asti. Laina osuus kuuluu optioiden tapaan arvopaperikauppiiaan kirjanpidossa vaihto-omaisuuteen, eikä hankintamenon jakoa tarvitse näiden välillä tehdä ennen optioiden käyttämistä. Optioiden hankintameno kannattaa kuitenkin määrittää jo hankintavaiheessa, varsinkin silloin kun laina ja optiot on tarkoitus myydä erikseen. (Tikka ym. 2014, 78-79.)

Pysyvien vastaavien osakkeet ja osuudet tase-erään kuuluvien osakkeiden hankintaan liittyvien optioiden hankintameno täytyy määrittää jo hankintavaiheessa. Hankintamenon määrittäminen täytyy tehdä heti hankintavaiheessa, koska saamiset ja optiot tulevat eri riveille saman pääryhmän sisälle, vaikka kuuluvatkin samaan taseen pääryhmään. Saamiseksi kirjataan lainaosuus ja optiot ennakkomaksuksi osakkeiden ryhmään. (Tikka ym. 2014, 78-79.)

Yrityksen tekemällä osakepääomasijoituksella tarkoitetaan tilannetta, jolloin sijoituksen kohteena olevan yhtiön osakepääomaan merkitään varoja ilman että niistä saadaan vastineeksi osakkeita. Sijoittaja yrityksen kirjanpidossa osakepääomasijoituksen käsittely on samanlainen, kuin maksullisen osakeannin. Maksettava summa luetaan hankintamenoksi ja tase-erä määräytyy sijoituksen luonteen perusteella. Sijoittajan ollessa taho, joka ei ole osakas niin sijoituksen kirjanpitokäsittely riippuu sijoitukseen kohdistuvista tulonodotuksista. Tällaisessa tilanteessa sijoitus täytyy kirjata välittömästi kuulusi, jos tulonodotuksia ei ole. Sijoitukseen liittyessä tulonodotuksia on kyseessä muu pitkäaikainen sijoitus. (Tikka ym. 2014, 79.)

Yrityksen SVOP-rahastoon tekemien sijoitusten käsittely kirjanpidossa riippuu aina sijoituksen luonteesta. SVOP-sijoitus saattaa joissain tapauksissa kasvattaa osakkeiden hankintamenoa. Sijoittaja yrityksen ollessa muu kuin kyseisen yhtiön osakas, toimitaan näiden sijoitusten kirjanpitokäsittelyssä samalla tavalla kuin osakepääomasijoitusten kohdalla. (Tikka ym. 2014, 79.)

Sijoitusten kohteen ollessa sijoitusrahasto-osuudet, saadaan hankintameno helposti määriteltävä, koska meno koostuu ainoastaan rahasto-osuussuorituksesta ja merkintämaksusta. Merkintämaksun perii rahastoyhtiö sijoituksen teon yhteydessä. Yleensä sijoitusrahasto-osuuksia hankitaan likvidien varojen tilapäiseen sijoitukseen rahoitusomaisuudeksi tai arvopaperikauppioiden tapauksessa vaihto-omaisuudeksi. Sijoitusrahasto-osuudet saattavat joskus myös olla pysyviin vastaaviin luettavia sijoituksia. (Tikka ym. 2014, 79.)

Pääomarahasto-osuuksien kohdalla yrityksen rahastoon tekemät sijoitukset muodostavat hankintamenoa. Hankintameno kirjataan kirjanpidossa asianmukaiselle tasetilille pysyvien vastaavien sijoitusten erään Muut osakkeet ja osuudet, koska pääomasijoitusten katsotaan olevan pitkäaikaisia sijoituksia. Arvopaperikauppioiden kohdalla tästä voidaan joissain tapauksissa poiketa ja kirjata sijoitukset vaihto-omaisuuteen. Hankintameno syntyy ensimmäisen kerran rahaston perustamisvaiheessa, jolloin sijoittaja sijoittaa varojaan rahastoon sijoitussopimuksessa sovitun määrän verran. Tase-erän suuruus voi vaihdella vuosien varrella uusien sijoitusten (kasvaa) tai pääomapalautuksien (pienenee) johdosta. (Tikka ym. 2014, 79-80.) Sijoitussopimus ei vielä aiheuta kirjauksia kirjanpitoon, mutta siitä pitää ilmoittaa tilinpäätöksen liitetietojen vastuut kohdassa, koska sijoituksen tehneelle yhtiölle on syntynyt uusi merkittävä vastuu. (KILA 2002, 1678).

Virtuaalivaluutat ovat viime vuosina yleistyneet sijoituksissa ja vaihdannan välineenä yrityksen kirjanpidossa. Vaihdannan välineenä liiketoiminnasta saadut virtuaalivaluutat, kuten bitcoinit tulee kirjanpidossa käsitellä osana elinkeinotoiminnan rahoitusomaisuutta, sekä niitä tulee seurata omalla kirjanpidontilillään. Virtuaalivaluutan arvo muutetaan vastaanotettaessa euroiksi maksupäivän kurssiin ja muissa tapauksissa kaupan osapuolten sopimaan arvoon. Yrityksen jättäessä virtuaalivaluutat omistukseen, voidaan ne arvostaa käypään arvoon. Kassavarojen tilapäiset sijoitukset virtuaalivaluuttoihin luetaan rahoitusomaisuuteen. Arvopaperikauppioiden kohdalla virtuaalivaluutat kuuluvat varsinaiseen liiketoimintaan ja kirjataan vaihto-omaisuuteen, kun virtuaalivaluutat on hankittu kaupankäynti tarkoituksessa. (Saviala 2018, 52-55.)

4.2 Myynnit

Myytävien arvopaperien taseryhmä vaikuttaa myös myyntien kohdalla niiden kirjanpitokäsittelyyn, mutta sillä ei ole väliä mikä arvopaperi on kyseessä, kunhan se vain on oman pääoman ehtoinen. Myyntivoiton tai -tappion realisoitumishetki on joskus vaikea määrittää. Kirjanpitolain mukaan realisoitumishetki toteutuu suoriteperusteisesti, joka edellyttää tässä tapauksessa arvopaperien luovuttamista tai vastaanottamista. (Tikka ym. 2014, 80.)

Kirjanpitolautakunta on samasta asiasta puolestaan tulkinnut, että osakkeet katsotaan luovutetuiksi ja tulo kirjataan tuotoksi, kun osakkeiden hallinnan siirto on tapahtunut, sitovan kaupan tai sopimuksen perusteella. Kauppa- tms. sopimuksen sisältäessä omaisuuden hallinnan siirtoon liittyvät lykkäävät ehdot, vaikuttavat luovutukseen siten, että omaisuus katsotaan luovutetuksi, kun lykkäävät ehdot ovat toteutuneet. Purkavien ehtojen kuuluessa kauppa- tai tms. sopimukseen, todetaan omaisuus luovutetuksi sopimuksen tekohetkellä, mutta purkavien ehtojen toteutuessa myöhemmin, puretaan tulokirjaus kirjanpidossa. (KILA 1994, 1295.)

Pysyvien vastaavien sijoituksista saatu myyntivoitto tai -tappio kirjataan rahoitustuottoihin tai -kuluihin (Kuvio 3). Myytyjen osakkeiden tai osuuksien ollessa konserni- tai omistusyhteisyriksen, kirjataan myyntivoitto tai myyntitappio tuloslaskelmassa omalle riville. Muiden osakkeiden tai osuuksien myynnistä syntyneet voitot tai tappiot merkitään tuloslaskelmassa kohtaan Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista. (Kuvio 3) (Tikka ym. 2014, 81.)

Suunniteltuun, pysyviin vastaaviin lukeutuvien osakkeiden hankintaan tai saamiseen liittyneen optio-oikeuden myyntivoitto tai -tappio käsitellään kuten pääinstrumentti. Sijoitusrahasto-osuuden kuullessa pysyviin vastaaviin, kirjataan myynnistä saatu voitto tai tappio rahoituseriin (Kuvio 3). Pysyvien vastaavien sijoituksiin tehdyt arvonkorotukset puretaan sijoitusten myynnin yhteydessä. Osakeyhtiöiden kohdalla purettu määrä alentaa arvonkorotusrahastoa, mutta jos arvonkorotusrahasto on käytetty, vastaeränä toimivat voittovarot. (Tikka ym. 2014, 81–82.)

Sijoitukset		Muut osakkeet ja osuudet		Suunnitellut sijoitukset	
Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Pankkitili	Osakkeet ja osuudet	Pankkitili	Osakkeet ja osuudet	Pankkitili	Osakkeet ja osuudet
	Rahoitustuotot/ -kulut		Tuotot muista sijoituksista		Rahoituserät

Kuvio 3. Pysyvien vastaavien luovutukset

Arvopaperikauppiaille aktiivisessa arvopaperikaupassa käytettävät edellä mainitut sijoitusinstrumentit ovat vaihto-omaisuutta ja näin ollen niiden myynnit kirjataan liikevaihtoon (Kuvio 4) (KILA 2004, 1735). Vaihto-omaisuusarvopapereiden myynti vaikuttaa myös varaston arvoon, jolloin myydyt arvopaperit tullee poistaa varastosta varaston muutoksen avulla (Kuvio 4) (Sijoitusyhtio.net 2017). Rahoitusarvopapereiden erään kuuluvien sijoitusten myynnistä tulleet voitot tai tappiot kirjataan muihin

rahoitustuottoihin ja -kuluihin (Kuvio 4). Rahoitusomaisuusryhmään kirjattavat myyntivoitot tai tappiot syntyvät ainoastaan lyhytaikaisiksi sijoituksiksi hankittujen arvopapereiden myynneistä. Tällaiset sijoitukset on voitu tehdä ennakkoiden uutta investointia, mutta rahoitustarpeen kattamiseksi hankitut sijoitukset pitäisi myös realisoida lähitulevaisuudessa, jotta ne kuuluvat rahoitusomaisuuteen. (Tikka ym. 2014, 82.)

Vaihto-omaisuus		Vaihto-omaisuus varasto		Rahoitusarvopaperit	
Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Pankkitili	Liikevaihto	Varaston muutos	Varasto	Pankkitili	Osakkeet ja osuudet Muut rahoitustuotot/ -kulut

Kuvio 4. Vaihto-omaisuus ja rahoitusarvopapereihin lukeutuvien sijoitusten luovutukset

4.3 Omaisuuksilajisiirrot

Vaihtuvien vastaavien vaihto- ja rahoitusomaisuus erään kuuluvien rahoitusinstrumenttien luonteen muuttuessa pitkäaikaisiksi sijoituksiksi, ne pitää siirtää paremmin sijoituksen luonnetta kuvaavaan taseryhmään (Kuvio 5). Rahoitusarvopapereihin siirrettävät sijoitukset kirjataan taseeseen hankintamenon määräisenä. Sijoitusten tilinpäätöspäivän todennäköisen luovutushinnan ollessa kuitenkin hankintamenoa pienempi, kirjataan sijoitukset tämän määräisenä. (Tikka ym. 2014, 82.) Arvopapereiden siirto vaihto-omaisuudesta pysyviin vastaaviin tapahtuu hankintamenon tai tätä alemman todennäköisen luovutushinnan mukaan. Vaihto-omaisuuteen siirrettäessä arvopapereita pysyvistä vastaavista on arvopapereiden siirtoarvo hankintamenosta poistamatta olevaa osaa vastaava määrä (Kuvio 5). (KPL 6 §19.) Tämä periaate koskee myös sijoitusten siirtoja pysyvistä vastaavista vaihtuviin vastaaviin (Kuvio 11) (Tikka ym. 2014, 83).

Vaihto- ja rahoitusomaisuus		Pysyvät vastaavat	
Debet	Kredit	Debet	Kredit
Osakkeet ja osuudet	Varaston muutos Rahoitusarvopaperit	Varaston muutos Rahoitusarvopaperit	Osakkeet ja osuudet

Kuvio 5. Omaisuuksilajisiirrot

4.4 Osingot ja muut voitonjaot sekä pääoman palautukset

Eri taseryhmiin lukeutuvien osakkeiden osingot kannattaa pitää eri tileillä selvyiden vuoksi, koska näin ne pystytään ohjaamaan oikeille riveille tuloslaskelmassa. Pääsääntönä on osinkojen tuloutus suoriteperiaatteen mukaan. Tuloutuksen suoriteperiaatteesta huolimatta kirjaukset kirjanpitoon teh-

dään yleensä käytännöllisyyden takia maksuperusteisesti. Nostettavissa olleiden osinkojen nostamatta jättäminen ei aiheuta tuloutus ajankohdan siirtymistä. Osakeyhtiön osingonjakopäätöksen perusteella voidaan tehdä tuloutus. (Tikka ym. 2014, 83.)

Ennako-osinkoon kohdistuu poikkeus, jolloin KILAn lausunnon 1998/1542 mukaan osingot voidaan tulouttaa jo siltä vuodelta, miltä se jaetaan. Ennako-osingon tuloutukseen kohdistuu ehtoja, jotka on tarkemmin esitetty KILAn launnossa 1998/1542. Osakeyhtiölaissakin todetaan, että tilikauden aikana ansaittuja varoja voidaan jakaa jo samana tilikautena (OYL 13:3). Ennako-osinkoon ei liity kirjanpidollisia erityispiirteitä (Tikka ym. 2014, 84).

Arvopaperikauppiiaan vaihto-omaisuuteen lukeutuvien osakkeiden osinkotuotot kirjataan liikevaihtoon (Kuvio 6). Muihin omaisuuseriin kuuluvien osakkeiden osinkotuotot ovat rahoituseriä (Kuvio 6). Sijoitusrahastoista saadut tuotonjaot ja pääomarahastoista saadut voitonjaot käsitellään kirjanpidossa samoja periaatteita noudattaen kuin osinkotuotoissa. (Tikka ym. 2014, 84.)

Sijoittavan yrityksen osingoista mahdollisesti maksamat lähdeverot, tulee käsitellä kirjanpidossa. Osingot maksetaan lähdeverolla vähennettynä, joka pitää siis huomioidaan kirjanpitoa tehdessä. Esimerkiksi Yritys A on saanut Yritys B Oyj:tä osinkoa tilille 100 euroa, josta on vähennetty 15 prosenttia lähdeveroa, jolloin osinko ennen lähdeveroa on ollut 117,65 euroa. Tämä 117,65 euroa tulee kirjata arvopaperikauppiaille liikevaihtoon ja muilla muiden omaisuuserien rahoitustuottoihin. Pankkitilille maksetun 100 euron ja liikevaihtoon tai rahoitustuottoihin kirjatun osingon erotus eli lähdeveron määrä tulee kirjata lähdeverot tilille (Kuvio 6). (Tikka ym. 2014.)

Vaihto-omaisuus		Muut omaisuuserät		Lähdeveron kirjaus	
Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Pankkitili	Liikevaihto	Pankkitili	Rahoitus-tuotot	Lähdeverot	

Kuvio 6. Osingot

Pääomanpalautuksia sijoittaja voi saada osakeyhtiön palauttaessa pääomaa osakepääoman alentamisen yhteydessä, yhtiön jakaessa varoja OYL 13:1:n mukaan vapaan oman pääoma rahastosta tai yhtiötä purettaessa. Kirjanpitoon pääomanpalautukset kirjataan suoriteperusteisesti pienentämään alkuperäistä sijoitusta (Kuvio 7). Osakeyhtiön purkamisen yhteydessä taseen sijoituksen ylittäessä pääomanpalautuksien määrän, kirjataan loput sijoituksesta tuloslaskelmassa rahoituseriin tappioksi (Kuvio 7). Muuna omaisuutena saadut pääomanpalautukset kirjataan sijoittajan kirjanpidossa taseeseen käypään arvoon. Kommandiittiyhtiömuotoisten pääomarahastojen palauttavat pääomat pienentävät myös sijoituksen tasearvoa. (Tikka ym. 2014, 84.)

Kaikki omaisuuserät		Kaikki omaisuuserät	
Debet	Kredit	Debet	Kredit
Pankkitili	Osakkeet ja osuudet	Pankkitili	Kyseinen tase-erä
	Rahoitus- arvopaperit		(Tappiot rahoituseristä)
	Varaston muutos		

Kuvio 7. Pääoman palautukset

4.5 Arvostus ja tilinpäätöskäsittely

Arvopaperit tulee arvostaa erikseen tilinpäätöksessä kirjanpitolain yleisien tilinpäätösperiaatteiden mukaan. Näin ollen esimerkiksi eri yhtiöiden osakkeet arvostetaan erikseen. Hankintamenopohjainen varovaisuuden periaate toimii arvostuksen ja jaksotuksen peruseriaatteena. Periaatteen mukaan realisoitumattomien voittojen tuloutus on kielletty, mutta realisoitumattomat tappiot tulee kirjata kuluksi. (Tikka ym. 2014, 84-85.)

Arvopaperit voidaan myös arvostaa käypään arvoon KPL 5:2a:n mukaisesti (Tikka ym. 2014, 85). Kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksessa rahoitusvälineiden arvostamisesta sekä merkitsemisestä tilinpäätökseen ja konsernitalinpäätökseen on säädetty käyvän arvon määrittämisestä. Arvopapereiden markkina-arvo on paras arvio sijoituksen käyvästä arvosta. Pörssissä noteerattujen osakkeiden, merkintäoikeuksien, optioiden ja sijoitusrahasto-osuuksien käyvät arvot voidaan yleensä helposti määrittellä, koska niiden hinnat löytyvät markkinapaikkojen noteerauksista. (Finlex 2004, 1315.)

Noteerattomien arvopapereiden käyvän arvon määrittämisessä joudutaan käyttämään apuna sellaista arvoa, joka on johdatettavissa arvopaperin osien tai samankaltaisten arvopapereiden markkina-arvosta. Käypä arvo voidaan myös määrittellä rahoitusmarkkinoiden yleisten arvostusmallien ja -menetelmien mukaan, kunhan markkina-arvo voidaan määrittellä luotettavasti. (Finlex 2004, 1315.)

Sijoitusinstrumenttien käyttötarkoitus vaikuttaa niiden tilinpäätöskäsittelyyn, koska käyttötarkoitus määrittää mihin tase-erään sijoitukset luetaan. Pitkäaikaisiksi sijoituksiksi hankitut arvopaperit tuottavat tuloa useampana kuin yhtenä tilikautena, jonka perusteella ne voidaan lukea pysyvien vastaavien sijoituksiin. Pysyvien vastaavien sijoitukset jaetaan osuuksiin saman konsernin yrityksissä, osuuksiin omistusyhteisyriksissä ja muihin osakkeisiin ja osuuksiin. Muut osakkeet ja osuudet erä voi sisältää pitkäaikaisia sijoituksia, joista odotetaan osinkoja tai osakkeiden arvonnousua, joka voidaan realisoida myyntivoitoksi. (Tikka ym. 2014, 86.)

Osakkeet ja osuudet voidaan myös lukea vaihtuvien vastaavien vaihto-omaisuuteen arvopaperikauppioiden kohdalla. Kyseiset sijoitukset voivat myös kuulua vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereihin esimerkiksi yrityksen sijoittaessa kassavaroja tilapäisesti. Merkintäoikeudet ja optiot merkitään samaan tase-erään, kun niiden perusteella merkittävät osakkeet. (Tikka ym. 2014, 86.)

Pitkäaikaisiksi sijoituksiksi hankitut arvopaperit tuottavat tuloa useampana kuin yhtenä tilikautena, jonka perusteella ne luetaan pysyvien vastaavien sijoituksiin. Hankinnan yhteydessä sijoitukset merkitään taseeseen hankinta-arvon mukaan. (Tikka ym. 2014, 86.) Pysyviin vastaaviin lukeutuvan sijoituksen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämän tulon ollessa pysyvästi poistamatonta hankintamenoa alempi, kirjataan erotus arvonalennuksena kuluksi (KPL 5:13).

Arvonalennuksien koskiessa pysyvien vastaavien arvopapereita, tulee tällöin arvioida niiden pysyvyyttä, koska hetkellisiä arvonmuutoksia ei tarvitse huomioida. Pitkäaikaisten sijoitusten tulonodotuksia vastaa parhaiten niiden todennäköinen luovutushinta (HE 173/1997, 5 § 13). Sijoituksen tulonodotuksia kuvaa saatavissa olevan jatkuvan markkinanoteerauksen tilinpäätöshetken markkinahinta. Kun sijoitukselle ei ole saatavissa jatkuvaa markkinanoteerausta, niin silloin tulonodotuksia parhaiten kuvaa sijoituksen aikaisemmin tuottamien rahavirtojen nykyarvo. Arvonalennuksista tehtävä kulukirjaus merkitään tuloslaskelmassa rahoituserien kohtaan Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista (Kuvio 8). Aiheettomat arvonalennukset on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi. (Tikka ym. 2014, 87.)

Pysyvät vastaavat	
Debet	Kredit
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	Osakkeet ja osuudet

Kuvio 8. Pysyvien vastaavien arvonalennus

Arvopaperin todennäköisen luovutushinnan ollessa tilinpäätöspäivänä alkuperäistä hankintamenoa pysyvästi ja huomattavasti suurempi, pystytään sijoitukseen tekemään erityistä varovaisuutta noudattaen enintään hankintamenon ja todennäköisen luovutushinnan erotuksen suuruinen arvonkorotus (KPL 5:17). Arvonkorotuksen taustalla täytyy olla sekä pysyvyys että olennaisuus. Yrityksen kirjatessa rahoitusinstrumentteja taseeseen käypään arvoon, ei arvonkorotusta voida tällöin tehdä. Arvonkorotuksesta syntyvä vastaerä kirjataan oman pääoman arvonkorotusrahastoon (Kuvio 9). Arvonkorotuksen taustalla olleen arvopaperin arvonkorotus kriteereiden poistumisen tai arvopaperin myynnin takia, tulee arvonkorotus peruuttaa. Osakeyhtiön osakepääoman korotuksessa käytettäessä arvonkorotusrahastoa, toimii vastaeränä arvonkorotusrahaston sijaan vapaa oma pääoma, vaikka se menisi negatiiviseksi (Kuvio 9). Arvonkorotuksia ei voida peruuttaa niin, että sillä olisi vaikutusta tulokseen. (Tikka ym. 2014, 87.)

Arvonkorotus		Osakepääoman korotus	
Debet	Kredit	Debet	Kredit
Osakkeet ja osuudet	Arvonkorotusrahasto	Arvonkorotusrahasto	Osakepääoma
Rahoitusarvopaperit			

Kuvio 9. Arvonkorotus

Tilikauden päättyessä arvopaperikauppiain vaihto-omaisuudessa olevat arvopaperit aktivoidaan taseeseen. Arvopaperit siirretään vaihto-omaisuudesta hankintamenon tai sitä alemman todennäköisen luovutushinnan mukaan pysyviin vastaaviin (Kuvio 10). Arvopapereiden todennäköisen hankintamenon tai luovutushinnan ollessa hankintamenoa pienempi tilikauden päättyessä, kirjataan erotus kuluksi. (KPL 5, 6 ja 19§.) Kirjanpitolain 4 luvun 5§ mukaan kirjanpitovelvollinen pystyy vaikuttamaan vaihto-omaisuuden arvopapereiden käyttöjärjestykseen. Tällöin kirjanpitovelvollisen täytyy voida yksilöidä tilikauden päättyessä jäljellä olevat vaihto-omaisuus arvopaperit (Tikka ym. 2014, 88). Muussa tapauksessa vaihto-omaisuuden samanlajisten arvopapereiden hankintameno määritetään olettamalla, että arvopaperit on luovutettu hankintajärjestyksessä tai luovutusjärjestys on ollut hankintajärjestykselle päinvastainen. (KPL 4: 5§.)

Arvopapereiden siirto	
Debet	Kredit
Osakeet ja osuudet	Vaihto-omaisuus

Kuvio 10. Arvopapereiden siirto

Arvopaperipörssistä hankittujen pörssiosakkeiden, merkintäoikeuksien ja OYL 10 luvun mukaisten optio-oikeuksien todennäköinen hankintameno tai luovutusvoitto löytyy markkinapaikalta, mistä arvopaperit on hankittu. Ulkomaisten noteerattujen arvopapereiden kuuluessa vaihto-omaisuuteen, tulee niiden valuuttamääräiset arvot muuttaa Suomen valuutaksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Mahdolliset arvonalennukset peruutetaan, jos niiden on huomattu olevan aiheettomia. Vaihto-omaisuusarvopapereista johtuvat arvonalennukset kuuluvat tuloslaskelmassa varaston muutokseen, jolloin arvonalennus vaikuttaa tuloslaskelman liikevoittoon (Kuvio 11). (Tikka ym. 2014, 88).

Rahoitusomaisuuden arvopaperit merkitään taseeseen hankintamenon mukaan tai tätä todennäköisesti alemman tilinpäätöspäivän käyvän markkinahinnan suuruisena (OYL 4: 2§). Pörssissä noteerautuille arvopapereille saatavissa olevaa todennäköistä luovutushintaa tulee käyttää tilinpäätösarvona, kun se on hankinta-arvoa alempi. Noteeraamattomien osakkeiden arvonmääritys tilinpäätöstä varten voi olla hankalaa ja ne voivat esiintyä rahoitusomaisuudessa vain silloin, kun ne on saatu rahasuorituksen sijasta. Rahoitusarvopapereiden arvonalennusten vastaeränä toimii rahoitustuotot ja -kulut, jolloin arvonalennus kirjataan rahoitustuottojen tai -kulujen tilille Arvonalennukset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista (Kuvio 11). (Tikka ym. 2014, 88.)

Vaihto-omaisuus		Rahoitusarvopaperit	
Debet	Kredit	Debet	Kredit
Varaston muutos	Vaihto-omaisuus	Arvonalennukset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista	Rahoitusarvopaperit

Kuvio 11. Vaihto-omaisuus ja rahoitusarvopaperi sijoitusten arvonalennukset

Halutessaan yrityksen arvopaperit voidaan arvostaa käypään arvoon, jolloin tilinpäätöksessä noudetaan IAS-asetuksella hyväksytyjä kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (KPL 5 § 2a). Yritys voi näin ollen merkitä arvopapereiden realisoitumattomia arvonnousuja tuloslaskelmaan ja taseeseen tai ainoastaan taseeseen. Yrityksen käyttäessä käyvän arvon arvostusta tilinpäätöksessä on sillä tällöin mahdollisuus noudattaa IFRS-tyyppistä käsittelyä, jossa rahoitusinstrumenttien arvostus- ja tulotuseriaate määräytyy niiden luokittelun perusteella. Tällaisissa tapauksissa täytyy olla tarkkana, sillä säännökset eivät ole täysin samanlaisia IAS 39:n kanssa. (Tikka ym. 2014, 89.)

Kaikkia arvopapereita ei kuitenkaan voida arvostaa käypään arvoon. Tällaisia oman pääoman ehtoisia arvopapereita ovat muun muassa tytär-, osakkuus- ja omistusyhteisyrittösosakkeet sekä kirjanpitovelvollisen itse liikkeeseen laskemat oman pääoman ehtoiset rahoitusvälineet. (Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus 2004.) Tarkemmat säännökset käyvää arvosta löytyy Kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksesta 1315/2004: Asetus rahoitusvälineiden arvostamisesta sekä merkitsemisestä tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen.

Realisoitumattomat arvomuutokset merkitään tuotoksi tai kuluksi tuloslaskelmaan tai taseen omaan pääomaan kuuluvaan käyvän arvon rahastoon. Arvopaperisalkkuun kuuluvien arvopapereiden ja johdannaisopimuksien arvomuutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Myytävissä olevien arvopapereiden arvomuutokset kirjataan käyvän arvon rahastoon. Oletuksen voidaan pitää, että KPL 5:2a:n mukaisia säännöksiä sovellettaessa tulee niitä soveltaa johdonmukaisesti kaikkiin yrityksen arvopapereihin, riippumatta niiden tase-erästä. (Tikka ym. 2014, 89.)

5 SIJOITUSTOIMIALAN ERITYISPIIRTEET JA NIIDEN YHTENÄISTÄMINEN

Tämän osio koostuu kolmesta eri aihealueesta. Ensimmäinen kappale kertoo toimialaosaamisesta yleisesti ja toisessa eli kohdassa 5.2 käsitellään yhteenvedon mukaisesti aiemmin tässä työssä käsitellyjä sijoitusten erikoisuuksia sekä verotuksen että kirjanpidon näkökulmasta. Tarkoituksena on saada kokonaiskuva sijoitusten yleisimmistä erikoisuuksista verotuksessa ja kirjanpidossa. Näiden erikoisuuksien hallitseminen ja ymmärtäminen vaatii kirjanpitäjältä enemmän perehtymistä ja osaamista kuin tavallisen yrityksen kirjanpidon tekeminen. Tavallisella yrityksellä tässä tapauksessa tarkoitetaan yritystä, joka ei harjoita sijoitustoimintaa. Kohdassa 5.3 puolestaan käsitellään muun muassa 5.2 kohdassa mainittujen erikoisuuksien yhtenäistettävyyttä. Yhtenäistettävyydellä on tarkoitus suoraviivaistaa ja tehostaa toimintaa.

5.1 Toimialaosaaminen

Tämän opinnäytetyö sisältää paljon informaatiota kirjanpitäjille tärkeästä toimialaosaamisesta. Toimi-alaosaaminen on opinnäytetyössä painottunut sijoitustoimialaan ja sen erikoisuuksiin. Antti Viiliäinen ja Juha-Pekka Mikkonen keskustelevat blogissaan toimialaosaamisesta ja sen syntymisestä. Kyseinen blogi käsittelee tilitoimiston ohjelmistotoimittajan toimialaosaamista, mutta samat periaatteet toimialaosaamisesta voidaan linkittää tilitoimistoihin ja kirjanpitäjiin. Viiliäisen ja Mikkosen mukaan toimialaosaaminen syntyy kokemuksesta, yhteistyöstä asiakkaiden kanssa ja henkilöstön osaamisesta. (Viiliäinen ja Mikkonen 2018.)

Tilitoimiston ja kirjanpitäjän näkökulmasta miettiessä Viiliäisen ja Mikkosen pohdintaa toimialaosaamisen syntymisestä. Voidaan todeta, että samat asiat synnyttävät toimialaosaamista myös tilitoimistoissa ja kirjanpitäjissä. Kirjanpitäjän vuosien työkokemus kirjanpidosta luo vankan pohjan toimialaosaamisen syntymiselle ja kehittymiselle. (Viiliäinen ja Mikkonen 2018.)

Kirjanpitäjien toimialaosaamista vahvistaa näin ollen yhteistyö yrittäjien kanssa. Kirjanpitoa voidaankin pitää tiiviinä yhteistyönä kirjanpitäjän ja yrittäjän välillä. Osaamisen syventymistä voidaan edistää oman alansa asiantuntijoiden herkillä korvalla kuuntelemista, kuten Viiliäinen ja Mikkonen toteivat. Kirjanpitäjän tulisikin kuunnella yrittäjiä tarkasti, sillä he ovat oman alansa asiantuntijoita. Tilitoimiston henkilöstön osaaminen ja varsinkin toimialaosaaminen vahvistaa koko tilitoimiston henkistä pääomaa. (Viiliäinen ja Mikkonen 2018.)

Tilitoimisto pystyy käytännön työn lisäksi vahvistamaan henkilöstönsä toimialaosaamista jatkuvalla kouluttamisella. Kouluttamisen lisäksi tilitoimistoilla on mahdollisuus kehittää osaamistaan yhteistyökumppaneiden palautteiden ja ideoiden perusteella. Palautteiden ja ideoiden keruu voidaan tietenkin toteuttaa tavanomaisella kyselyllä tai vaihtoehtoisesti Viiliäisen ja Mikkosen työpaikan Maestron käyttämät kokoontumiset yhteistyökumppaneiden kanssa muutaman kerran vuodessa. Vapaamuotoisessa kokoontumisessa tulee todennäköisesti enemmän ja relevantimpaa palautetta tai ideoita kuin perinteisellä kyselyllä. (Viiliäinen ja Mikkonen 2018.)

Tilitoimistoilta vaaditaan nykypäivän hektisessä ja teknologioiden täyttämässä työelämässä koko ajan uusia ja innovatiivisempia palveluita, joihin tilitoimistot yrittävät parhaansa mukaan vastata. Tilitoimistoyrittäjä Kari Valtonen kertoo Talousverkon verkkosivuille kirjoittamassaan tekstissä omia ehdotuksiaan, mitä yrittäjien tulisi vaatia tilitoimistolta. Valtonen mielestä vaadittuja asioita tulee tarkastella kriittisesti, koska hän on itse tilitoimisto yrittäjä, jonka tilitoimisto tarjoaa todennäköisesti näitä vaadittavia asioita. Kirjoituksessa mainitaan, että yrittäjän tulisi vaatia tilitoimistolta digitaalisia palveluita, verotuksellista osaamista ja vinkkejä, sekä toimialaosaamista. Kriittisesti ja tarve lähtöisesti tarkasteltuna Valtonen mainitsevat asiat ovat nykyään hyvinkin tärkeitä kriteereitä tilitoimistoa valittaessa. (Valtonen 2017.)

Digitalisaation yleistymisen on vaikuttanut vahvasti tilitoimistojen digitaalisten ratkaisujen yleistymiseen. Tilitoimistoissa digitalisaation yhteydessä puhutaan usein myös automatisaatiosta, joka tehostaa kirjanpidon prosessia ja alentaa tätä kautta myös kirjanpidon kustannuksia, sekä säästää aikaa ja rahaa. Verotuksellisten vinkkien saaminen tilitoimistolta luulisi olevan itsestään selvyyttä, mutta näin ei aina välttämättä ole. Yrittäjille nämä verotukselliset vinkit ovat lähes aina rahan arvoisia etuja, vaikka palvelusta pitäisi maksaa, koska yrittäjä säästää usein tuhansia euroja verovinkkien ansiosta. (Valtonen 2017.)

Kolmantena tilitoimistolta vaadittavan asian Valtonen toteaa olevan toimialaosaaminen, jonka toteimme aikaisemminkin olevan tärkeä ominaisuus. Taloushallintoliittokin on todennut että kirjanpitäjien odotetaan omaavan toimialaosaamista joltain toimialalta (Hirsimäki ja Sihvonen 2018). Syy toimialaosaamisen tarpeellisuudelle Valtonen mielestä on kustannustehokkuus, joka on mahdollista, kun kirjanpitäjä tuntee asiakkaan ja sen toimialan perusteellisesti. Toimialaosaamisen kehittämiseksi Valtonen antaa loistavan vinkin, joka on kirjanpitäjän vierailu yrityksen tiloihin ja käytännön työhön tutustuminen. (Valtonen 2017.)

5.2 Erityispiirteet

Kirjanpitäjän tulee olla perillä sijoitustoimintaa harjoittavan yrityksen toiminnasta hyvin, koska näin hän voi päätellä onko kyseessä arvopaperikauppias vai sivutoimisesti sijoitustoimintaa harjoittava yhtiö. Näiden kahden välillä on iso ero kirjanpidollisesti ja verotuksellisesti, minkä takia aina pitää selvittää onko kyseessä arvopaperikauppias vai ei. Arvopaperikauppiaksi voidaan lukea yhtiö, jonka sijoitustoiminta on jatkuvaa, suunnitelmallista, aktiivista, taloudellisen riskin ottavaa ja voittoa tavoittelevaa (Salokoski ja Myllymäki 2015).

Arvopaperikaupan kirjanpitoon vaadittavat tositteet voivat joskus olla puutteellisia tai niistä on vaikea saada tarvittavat tiedot. Yleensä arvopaperien välittäjiltä saadaan salkku yhteenveto tai muu tosite omaisuudesta kuukausittain, joka tulee toimittaa kirjanpitäjälle. Yhteenvedosta tai muusta tositteesta ilmenee kuukauden aikana tehdyt tapahtumat, jonka mukaan kirjanpito tehdään. Listamattomien osakkeiden hankinnasta tai myynnistä voi tulla haastavia, koska näistä ei aina saada tositteita, sillä kaupankäynti ei tapahdu pörssissä. Kirjanpitäjän tulee näissä tilanteissa olla tarkkana, että tapahtuma kirjataan ja tositetaan oikein.

Verotuksen ja kirjanpidon näkökulmasta sijoitusten jako tulolähteisiin on asia, joka pitää osata huomioida kirjanpitoa tehdessä. Sijoitusten tulolähde vaikuttaa kirjanpidossa taseryhmän määrittelyyn ja verotuksessa taas tappioiden vähennyskelpoisuuteen, kuten aikaisemmin 3.1 ja 3.4 kohdissa todettiin. Tämän hetkisen lainsäädännön mukaan tiettyyn tulolähteeseen kuuluneen arvopaperin luovutustappio on vähennyskelpoinen vain saman tulolähteen tulosta. Valtionvarainministeriö on kuitenkin esittänyt yhteisöjen tulolähdejaon poistamista hallitukselle, joka tarkoittaisi, että jatkossa olisi vain yksi tulolähde ja kaikki vähennyskelpoiset tappiot olisivat vähennettävissä tästä yhdestä tulosta (Valtionvarainministeriö 2018).

Sijoitusten realisoitumattomat arvonalentumiset ovat joskus hankalia käsitellä kirjanpidossa ja vaativat usein tarkempaa miettimistä. Vaihto-omaisuus sijoitukset kirjataan kirjanpidossa aina alimman arvon mukaan, mutta muiden omaisuuslajien arvonalennukset kirjataan vain niiden ollessa merkittäviä. Vain vaihto-omaisuuteen lukeutuvien sijoitusten realisoitumattomat arvonalentumiset ovat vähennyskelpoisia verotuksessa, näin ollen muihin omaisuuslajeihin kuuluvien sijoitusten realisoitumattomat arvonalennukset eivät ole vähennyskelpoisia.

Arvonnousut saattavat myös aiheuttaa kirjanpitäjille ongelmia, jos ei ole aikaisemmin joutunut niitä käsittelemään ja arvostamisen periaatteet eivät ole tuttuja. Arvonnousut aiheuttavat verovaikutusta vain vaihto-omaisuuteen lukeutuvien sijoitusten kohdalla ja muiden omaisuusluokkien sijoitusten arvonnousuilla ei ole verovaikutusta lainkaan. Sijoitusten arvostamisen kanssa pitää toimia erityistä varovaisuutta noudattaen, jotta yrityksen omaisuutta ei yliarvosteta kirjaamalla liian suuria tai muuten aiheettomia arvonnousuja. Arvonnousujen kirjanpidon käsittelyä käsiteltiin jo aiemmin kohdassa 4.5.

Sijoitusten erikoisuuksien pohdinnan tueksi haastattelin Talenomin kirjanpitäjää, jolla on yli 10 vuoden kokemus kirjanpidosta. Hän on myös toiminut sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten kirjanpitäjänä, joten hänellä on sijoitus-toimialaosaamista. Kirjanpitäjä Kokkola mainitsi tärkeäksi asiaksi tuntea yrityksen toiminta hyvin, jotta pystyy arvioimaan sijoittamisen tarkoituksen. Sijoittamisen tarkoituksella tässä asiassa tarkoitetaan sijoitustoiminnan aikajännettä eli onko sijoitustoiminta pitkäaikaista vai lyhytaikaista. Tällä on vaikutusta moneen asiaan, sillä aikajänne määrää sijoitusten paikan taseessa Kokkola sanoi. Kokkola mainitsi erityistä tarkkuutta vaativiksi asioiksi myös sijoitusten arvostamisen ja verotukselliset seikat sekä optioiden ja johdannaisten käsittelyn. (Kokkola 2019.)

5.3 Yhtenäistäminen

Sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten kirjanpidossa esiintyvien erikoisuuksien yhtenäistäminen ja keskittäminen sijoitus-toimialayksikköön toisi mukanaan mahdollisesti monenlaisia hyötyjä. Erikoisuuksien keskittämisellä yhteen ainoaan yksikköön toisi todennäköisesti mukanaan myös joitakin negatiivisia asioita. Näitä negatiivisia asioita voisi olla esimerkiksi toimialaosaamisen heikkeneminen kirjanpitäjillä, jotka eivät ole sijoitus-toimialayksikössä. Yksikön perustaminen toisi myös kustannuksia, jotka toimeksiantajan tulisi maksaa.

Sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten keskittäminen toimialatiimiin voisi tehostaa Talenomin toimintaa. Toimintaa tehostaisi kirjanpitäjien toimialaosaamisen kehittyminen ja mahdollinen automaation lisääminen kirjanpidon prosessissa. Kirjanpitäjien toimialaosaamisen kehittyminen tekisi sijoitusten kirjanpidosta rutiinin omaista, jolloin mahdolliset osakkeiden splittaukset, optiot ja lähdevero eivät vaatisi turhan paljon miettimistä. Toimialaosaaminen saattaisi myös parantaa asiakkaiden tyytyväisyyttä, koska kirjanpitäjät ymmärtävät sijoitustoimintaan ja toimialaan liittyviä erityispiirteitä, jolloin asiakkaan on helppo keskustella kirjanpitäjän kanssa.

Sijoitusten tosittaminen on myös omanlainen prosessi, jossa vaaditaan sijoitusten tarkkojen tietojen taltioimista kirjanpitoon. Tositteet on mahdollista yhtenäistää tarkalla sisäisellä ohjeistuksella, mutta paras tapa voisi olla rajapinta arvopaperivälittäjien ja Talenomin järjestelmien kanssa. Tällöin sijoitusten kaupankäynnin tiedot tulisivat kirjanpitoon valmiiksi, eikä tosittamista tarvitsisi tehdä itse. Tämä vaatisi, että asiakas antaisi arvopaperivälittäjälleen luvan välittää salkkuyhteenvedot ja mahdolliset muut tositteet sähköisesti vaikka kuukauden viimeisenä päivänä Talenomille kirjanpitoa varten. Rajapinnat mahdollistaisivat myös asiakkaan ajansäästön, koska asiakkaan ei tarvitse itse toimittaa tositteita ja mahdollisesti toimittaa aineistoja moneen kertaan, mikäli joku tosite olisi päässyt unohtumaan.

Yhtenäistämistä voidaan tehdä myös kirjanpidossa, sillä ostot ja myynnit käsitellään ainakin arvopaperikauppiaille lähes samalla tavalla. Samankaltaisten tapahtumien eli ostojen ja myyntien kirjanpito voisi tapahtua automaattisesti robotiikan avulla. Automaation avulla saataisiin tekemistä tehostettua ajallisesti ja vähennettäisiin myös mahdollisten virheiden määrää, joiden korjaamiseen kuluisi arvokasta aikaa hyödyllisempien töiden parissa.

Haastattelin sijoitusten kirjanpidon yhtenäistettävyydestä ja ongelmakohdista Talenomin kirjanpitäjää, jolla on yli 10 vuoden kokemus kirjanpidosta ja Talenomin ohjelmistoista. Kainulainen totesi sijoitusten kirjanpidon tekemisen olevan hidasta, koska robotiikkaa ei voida sijoitusten kirjanpidossa hyödyntää. Tekemisen hitaus johtuu myös siitä, että sijoitusten kirjanpitoa tulee tehtyä vain satunnaisesti Kainulainen kommentoi. Tällöin sijoitusten kirjaamista joutuu miettimään pidempään, eikä kirjanpidon tekeminen ole niin tehokasta kuin se voisi olla. Kainulaisen mielestä sijoitusten kirjanpidossa pitäisi voida hyödyntää robotiikan mahdollistamaa automaatiota, koska sijoitusten viennit ovat hyvin samankaltaisia. (Kainulainen 2019.)

6 ASIAKASPOTENTIALIKARTOITUS

Tutkimukseen valittiin 69 yritystä. Valittavien yritysten tuli täyttää kriteerit, jotka asetettiin tutkimuksen alussa. Toteutetun kyselyn vastaukset on avattu ja analysoitu diagrammien yläpuolelle. Kysymykset on esitetty samassa järjestyksessä, kuin ne olivat itse kyselyssä.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksen kannalta tutkimuksen pääkysymyksenä on kyselyn neljännessä kohdassa esitettävä kysymys sijoitusliiketoiminnan ymmärtämisestä. Tämän kysymyksen vastauksista saadaan tarvittavaa tietoa siitä, kuinka tärkeänä asiana yrittäjät pitävät kirjanpitäjän toimialaosaamista. Opinnäytetyön onnistumisen ja hyödynnettävyyden kannalta toivottu vastausten keskiarvo olisi hyvä olla tutkimuskysymyksen kohdalla yli neljä, viiden asteikolla. Kyselyn muut kysymykset ovat tutkimuskysymystä tukevia ja täydentäviä kysymyksiä, sekä niiden avulla saadaan tietoa myös muista tärkeistä tilitoimistoilta odotettavista asioista.

6.1 Tutkimusmenetelmä

Asiakaspotentiaalikartoitus toteutetaan kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Kvantitatiiviselle tutkimukselle keskeisiä asioita ovat hypoteesin esittäminen, aineiston keruusuunnitelmat ja tutkittavien henkilöiden valinta, sekä muuttujien muodostaminen taulukkomuotoon että päätelmien teko havaintoaineiston analysoinnin pohjalta. Tämän opinnäytetyön tutkimuksen hypoteesi on, että yrittäjät pitävät kirjanpitäjän toimialaosaamista tärkeänä asiana. (Hirsijärvi, Remes ja Sajavaara 2013. 139-140.)

Aineiston keruusuunnitelma tässä tutkimuksessa on tavoittaa tutkimukseen valitut yrittäjät soittamalla ja puhelun aikana yrittäjiltä kysytään kyselyn mukaiset kysymykset, jotka tallennetaan välittömästi Google Formsilla luotuun sähköiseen kyselylomakkeeseen. Tutkimukseen valitut yrittäjät valittiin heidän yritysten liikevaihdon, henkilöstön, toimialan ja sijainnin mukaan. Liikevaihdon tuli olla 1-10 miljoonaa euroa, henkilöstömäärä sai olla nollan ja neljän välillä, toimialaluokituksen tuli kuulua TOL 2008 koodistossa 64-66 koodeihin ja sijaintina täytyi olla Helsinki, Espoo tai Vantaa.

Tehdyt rajaukset tutkimukseen valittuihin yrityksiin perustuvat osittain tarkoituksen mukaisiin asioihin ja osittain yritysten määrän kohtuullistamiseen. Yritysten sijainnin rajauksella tarkoitettiin pienentää tutkimukseen valittavien yritysten määrää. Toimialarajauksella pyrittiin kohdentamaan tutkimus vain sijoitustoimintaa harjoittaviin yrityksiin. Liikevaihtoon ja henkilöstön määrään kohdennettujen rajoitusten tarkoituksena oli saada tutkimukseen sellaisia yrityksiä, joissa harjoitetaan pääsääntöisesti aktiivista sijoitustoimintaa ja työntekijänä on vain itse yrittäjä.

Kyselystä saadut vastaukset muutettiin Excel-muotoon, missä niistä voitiin laskea keskiarvoja ja prosenttimuotoisia tuloksia analysointia varten. Vastausten analysointi suoritettiin kysymyskohtaisesti ja vastaukset analysoitiin prosenttiosuuksiin peilaten, sekä viiden asteikon kysymysten kohdalla asteikkoon verraten. Viiden asteikolla yksi tarkoitti ei lainkaan tärkeää ja viisi ratkaisevan tärkeää.

Tutkimustuloksien analysointia havainnollistamaan opinnäytetyöhön liitettiin diagrammit tuloksien yhteenvedoista. Diagrammit ovat peräisin Google Forms -kyselylomakkeen yhteenvedosta. Ympyrädiagrammeissa on selitetty mistä vastauksista värikkäät prosenttiosuudet koostuvat. Lineaarisissa diagrammeissa näkyy palkkeina mihin kohtaan vastaukset asettuvat asteikolla viisi. Diagrammien vasemmassa reunassa sijaitsevasta asteikosta nähdään vastausten määrä kunkin palkin kohdalla.

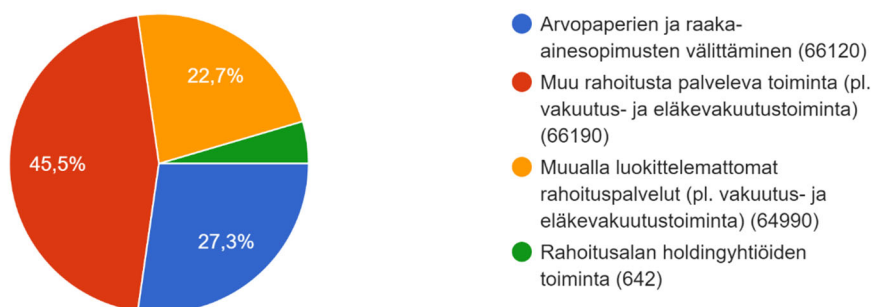
6.2 Kysymykset ja niiden analysointi

1. Yrityksen toimiala

Kyselyyn vastanneet yritykset kuuluivat neljään eri toimialaan. Vastaajista 27,3 prosentin toimialana oli Arvopaperien ja raaka-ainesopimusten välittäminen (66120). 45,5 prosentin toimialana oli Muu rahoitusta palveleva toiminta (pl. vakuutus- ja eläkevakuutustoiminta) (66190). 22,7 prosentin toimialana oli Muualla luokittelemattomat rahoituspalvelut (pl. vakuutus- ja eläkevakuutustoiminta) (64990) ja 4,5 prosentin toimiala oli Rahoitusalan holdingyhtiöiden toiminta (642).

Mikä on yrityksen päätoimiala?

22 vastausta

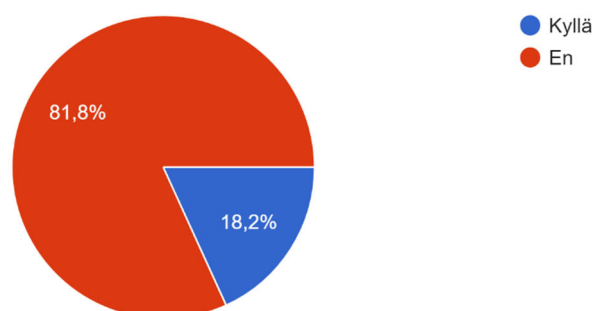
Kuvio 12. Yrityksen päätoimiala.

2. Nykyinen kirjanpito

22 vastaajasta neljä oli Talenomin asiakkaita ja 18 ei ollut.

Oletko Talenomin asiakas?

22 vastausta

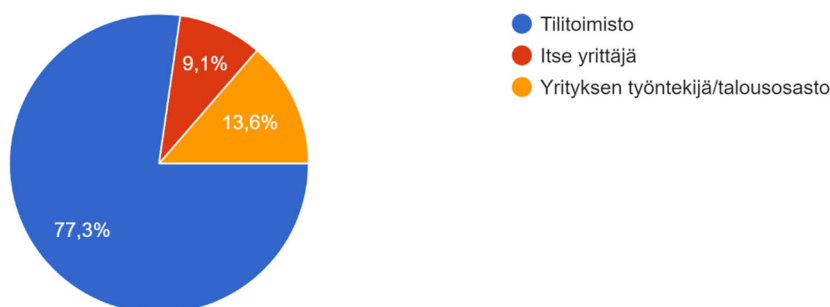

Kuvio 13. Talenomin asiakas.

Kuka hoitaa yrityksen taloushallinnon/ kirjanpidon?- kysymyksestä voidaan tehdä sellaisia johtopäätöksiä, että yleensä taloushallinnon ja kirjanpidon hoitaa tilitoimisto. Johtopäätöstä puoltaa se, että tämän kysymyksen 22 vastauksesta 77,5 prosenttia oli tilitoimisto. Vastauksista 13,5 prosenttia oli Yrityksen työntekijä/ talousosasto. Vastausvaihtoehdoista vähiten valittu oli yrittäjä itse, jonka vastasi vain 9 prosenttia vastaajista.

Kuka hoitaa yrityksen taloushallinnon/kirjanpidon?

22 vastausta

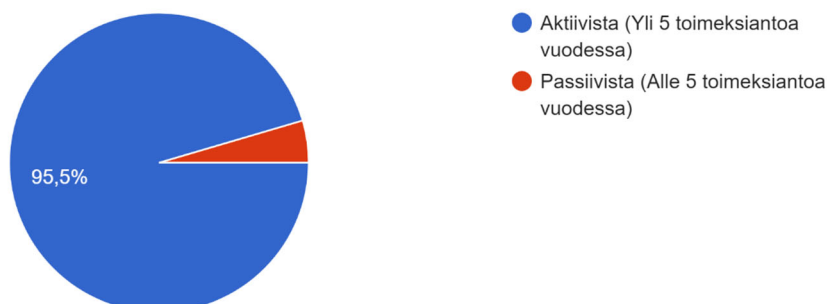
Kuvio 14. Yrityksen taloushallinto/kirjanpito.

3. Sijoitustoiminta

Kysymyksen "Onko yrityksellä aktiivista- vai passiivista sijoitustoimintaa?"- vastauksista on helppo tehdä johtopäätöksiä, koska 22 vastauksesta 95 prosenttia on "Aktiivista (Yli 5 toimeksiantoa vuodessa)". Tämä lopputulos oli jo ennalta arvattavissa, koska tutkimukseen valittujen yritysten tiedettiin harjoittavan sijoitustoimintaa. Viisi prosenttia vastauksista oli kuitenkin "Passiivista (Alle 5 toimeksiantoa vuodessa)". Tämä yksittäinen vastaus vääristää tulosta vähän, koska kyseinen yritys ei harjoita sijoitustoimintaa, vaan tarjoaa muita sijoituspalveluita. Vastaus "Passiivista (Alle 5 toimeksiantoa vuodessa)", jouduttiin valitsemaan sen takia, koska kyselylomakkeessa ei ollut kuin kaksi edellä mainittua vaihtoehtoa. Vastauksien perusteella voidaankin todeta, että melkein kaikki kyselyyn vastanneista yrityksistä eli 95 prosenttia harjoittaa aktiivista sijoitustoimintaa.

Onko yrityksellä aktiivista- vai passiivista sijoitustoimintaa?

22 vastausta

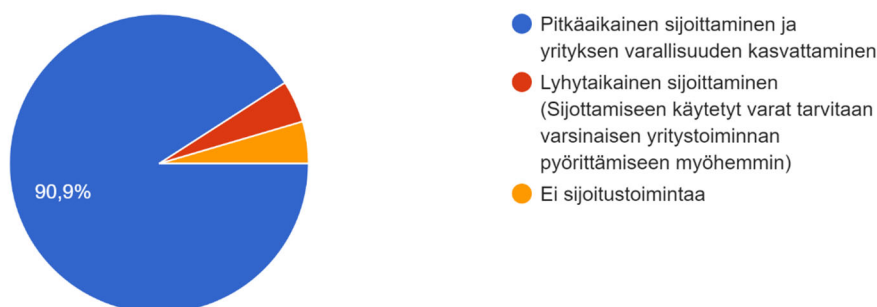

Kuvio 15. Sijoitustoiminnan luonne.

Kysymys sijoittamisen tarkoituksesta ei myöskään tuonut suuria eroavaisuuksia vastanneiden yritysten välille. Vastaajista 91 prosenttia vastasi sijoitustoiminnan tarkoituksen olevan pitkäaikaista. 4,5 prosenttia vastaajista vastasi sijoitustoiminnan olevan lyhytaikaista ja 4,5 prosenttia vastasi, ettei yrityksellä ole sijoitustoimintaa. Vastauksien perusteella voidaan tehdä johtopäätöksiä, että suurimmalla osalla yrityksistä sijoitustoiminnan tarkoituksena on pitkäaikainen sijoittaminen ja varallisuuden kasvattaminen.

Sijoittamisen tarkoitus

22 vastausta

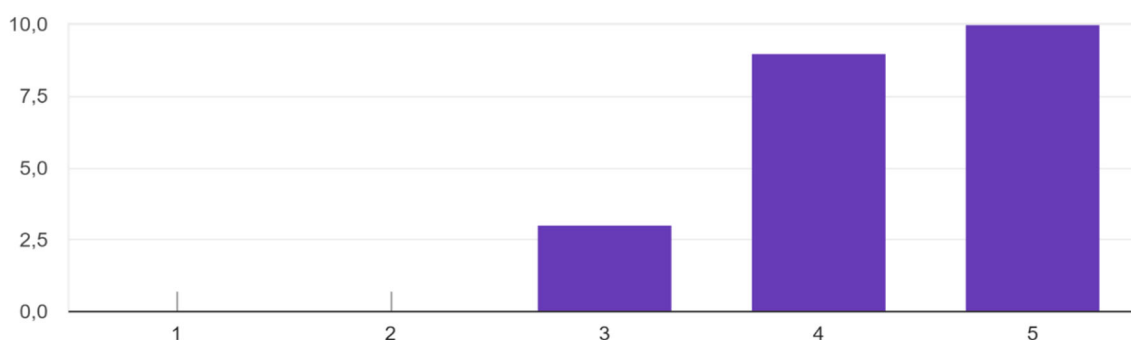
Kuvio 16. Sijoittamisen tarkoitus.

4. Jos olisit valitsemassa yrityksellesi kirjanpitäjää, millaisen painoarvon antaisit seuraaville valintakriteereille? (Asteikko: 1 =ei lainkaan tärkeä; 2 =hiukan tärkeä; 3 =jonkin verran tärkeä; 4 = hyvin tärkeä; 5 = ratkaisevan tärkeä)

Nykyaikaiset järjestelmät ovat vastaajien mielestä todella tärkeitä, koska asteikolla 1-5 vastausten keskiarvo on 4,32. Tulosta voidaan pitää luotettavana, koska yksikään vastaajista ei vastannut asteikolla alle kolmea, joten yksittäiset vastaukset eivät vaikuta tulokseen huomattavasti. Tuloksen perusteella voidaan todeta, että nykyaikaiset järjestelmät ovat tilitoimistoilla huomattava kilpailuetu. Nykyaikaisen järjestelmien suosion taustalla saattaa vaikuttaa viime vuosien digitalisaation kasvu (Ainasvuori).

Nykyaikaiset järjestelmät

22 vastausta

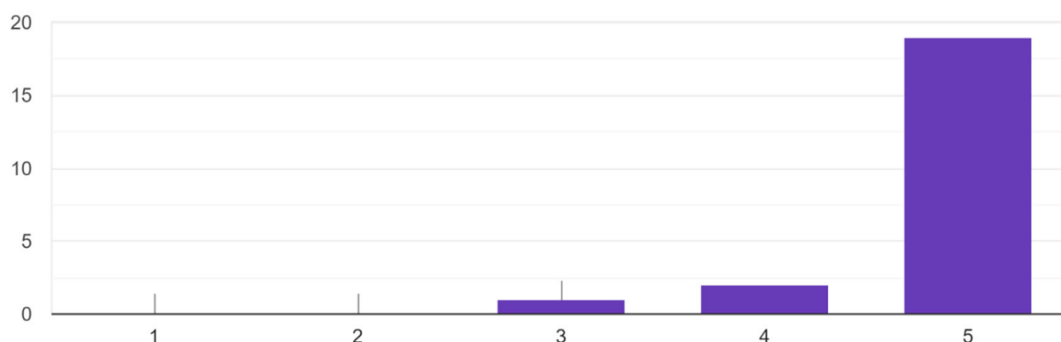
Kuvio 17. Nykyaikaiset järjestelmät.

Vastaajien mielestä raporttien oikeellisuutta pidettiin ratkaisevan tärkeänä. Vastauksien keskiarvo oli 4,82. Saatujen vastausten välillä ei ollut juurikaan suuria eroja sillä vastaus oli yleensä viisi. Raporttien oikeellisuuden oletettiin olevan todella tärkeää, koska kyseessä ovat taloushallinnonraportit, joiden tarkoituksena on antaa oikeellinen kuva yrityksen toiminnasta.

Yhteenvedona voidaan sanoa, että tilitoimistojen tulee panostaa raporttien oikeellisuuteen ja virheettömyyteen, jota asiakkaat pitävätkin jo melkein itsestään selvyytenä. Virheellisten raporttien toimitaminen asiakkaille aiheuttaa todennäköisesti enemmän negatiivisia tunteita asiakkaille kuin tilanteet, joissa virhe tapahtuu vähemmän tärkeän asian kanssa. Tilitoimistoissa vahvasti yleistyvä automatisaatio mahdollistaa tulevaisuudessa vielä reaaliaikaisemmat ja virheettömät raportit (Aho 2019).

Raporttien oikeellisuus

22 vastausta

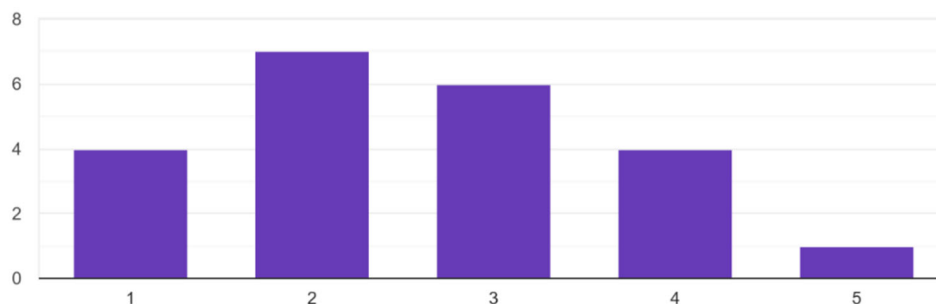

Kuvio 18. Raporttien oikeellisuus.

Palvelun paikallisuus sai vastauksien keskiarvoksi vain 2,59, joten vastaajien mielestä palvelun sijainti ei ole kovinkaan tärkeä asia. Vastausten välillä voidaan kuitenkin havaita suuriakin eroja, koska osa vastaajista pitää palvelun sijaintia ratkaisevan tärkeänä, mutta suurin osa ei. Tästä voidaankin päätellä, että vastauksiin vaikuttaa vastaajien omat mieltymykset esimerkiksi tilitoimistossa paikan päällä käynteihin. Yleisesti voidaan vastauksista havaita, että palvelun sijainnilla ei ole enää nykypäivän digitalisaation tuomien mahdollisuuksien ansiosta niin suurta merkitystä.

Palvelun paikallisuus

22 vastausta

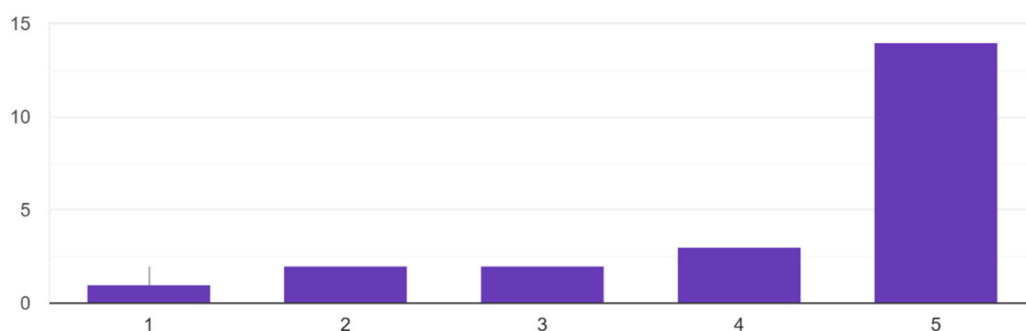
Kuvio 19. Palvelun paikallisuus.

Sijoitusliiketoiminnan ymmärrys on tämän opinnäytetyön kannalta tärkein kysymys ja toimii sen takia myös tutkimuskysymyksenä. Vastauksien keskiarvo on 4,23, joten toimialaosaamista voidaan pitää merkittävän tärkeänä, kun asiakas on valitsemassa tilitoimistoa. Vastauksissa on suuriakin eroavaisuuksia, minkä takia tulosta pitää arvioida kriittisemmin.

Vastauksista 64 prosenttia on viitosia, 14 prosenttia nelosia, 9 prosenttia kakkosia ja 9 prosenttia kolmosia sekä 4 prosenttia ykkösiä. Positiivisten vastausten lisäksi johtopäätöksiä tehtäessä tulee huomioida myös niin sanotusti heikommat vastaukset toimialaosaamiseen liittyen. Vastauksien perusteella voidaan todeta, että toimialaosaamisen vahvistaminen vaikuttaa positiivisesti tilitoimiston mahdollisuuksiin kilpailla muiden tilitoimistojen kanssa asiakkaista, jotka vaativat erityistä toimialaosaamista.

Sijoitusliiketoiminnan ymmärrys

22 vastausta

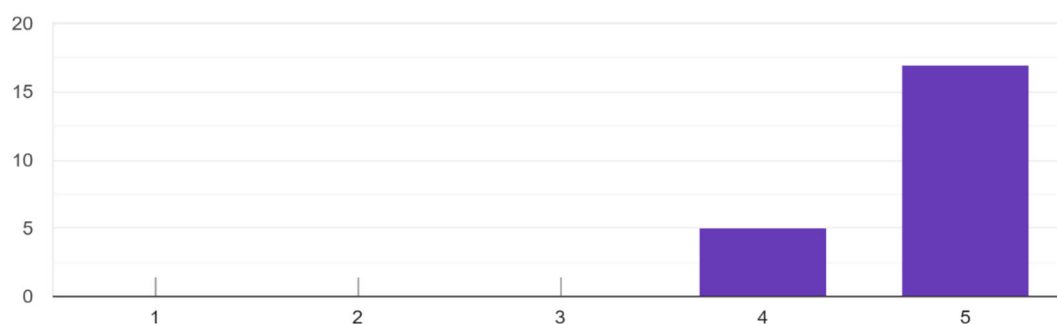

Kuvio 20. Sijoitusliiketoiminnan ymmärrys.

Sovituissa aikatauluissa pysyminen- kysymyksen vastaukset olivat melkein ennakoitavissa, koska yritysten tulee lähettää tietyt raportit tai ilmoitukset tiettyihin päivämääriin mennessä. Saadut vastaukset tukivat tätä olettaamaa. Vastausten keskiarvo on 4,77, joten aikatauluissa pysymistä pidetään ratkaisevan tärkeänä tilitoimistoa valittaessa. Vastausten välillä ei ole suuria eroja, vaan kaikki vastaukset ovat joko neljä tai viisi. Todettakoon, että tilitoimiston tulee pysyä aikatauluissa, jotta asiakkaat ovat tyytyväisiä.

Sovituissa aikatauluissa pysyminen

22 vastausta

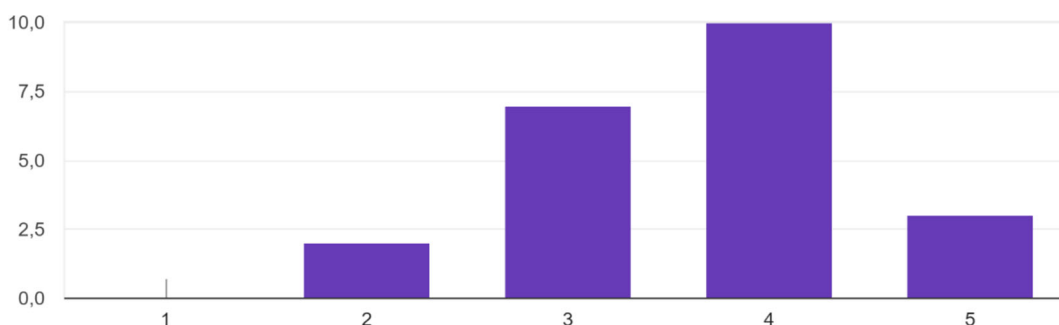

Kuvio 21. Sovitussa aikataulussa pysyminen.

Kysymys proaktiivisesta neuvonnasta herätti vastaajien keskuudessa vähän hämmennystä. Hämmennyksen aiheutti ehkä se, etteivät he olleet tietoisia proaktiivisesta neuvonnasta tai sitten jokin muu syy. Syynä ei todennäköisesti ollut tietämättömyys proaktiivinen termin tarkoituksesta, sillä kysymyksen esittämisen yhteydessä avattiin, että mitä proaktiivisella neuvonnalla tarkoitetaan. Vastausten keskiarvo oli 3,64, joten vastaajat kuitenkin pitivät proaktiivista neuvontaa tärkeänä asiana tilitoimiston valintaa tehdessä. Proaktiivisen neuvonnan voidaan vastausten perusteella todeta olevan ainakin hyvä lisäpalvelu muiden palveluiden rinnalla, mutta ei kuitenkaan ihan välttämätön.

Proaktiivinen neuvonta (ennakoiva)

22 vastausta

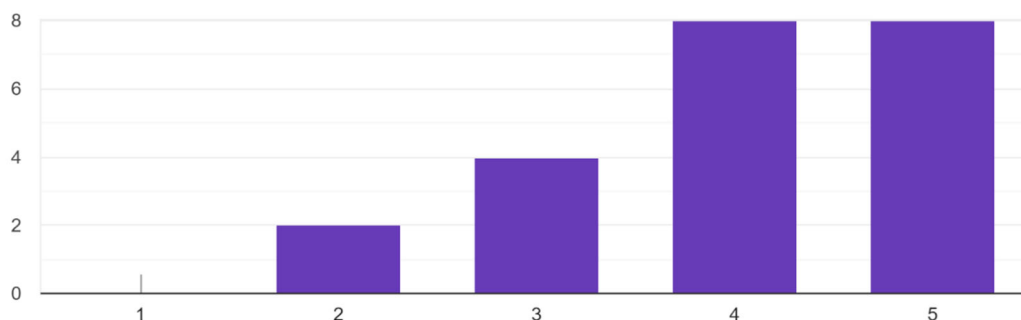

Kuvio 22. Proaktiivinen neuvonta.

Hyvät kokemukset tai suositukset- kysymys tuotti odotetun lopputuloksen, eli niitä pidetään tärkeänä. Vastausten keskiarvo on 4, joten kokemukset ja suositukset ovat todella tärkeitä tilitoimiston valinnassa. Tästä voidaankin todeta, että tilitoimiston kannattaa ehdottomasti hoitaa kaikki asiakkaat mahdollisimman hyvin, koska tällöin asiakkaat voivat suositella kyseistä tilitoimistoa muille.

Hyvät kokemukset tai suositukset

22 vastausta

Kuvio 23. Kokemukset tai suositukset.

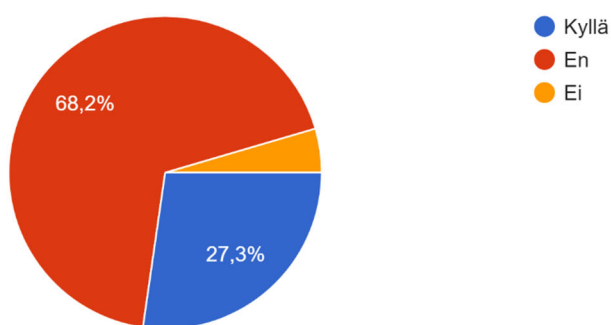

5. Sijoitus-toimialayksikkö

Kysymykseen "Mikäli Talenom tarjoaisi sijoitustoimintaan erikoistunutta tilitoimistopalvelua, olisitko kiinnostunut keskustelemaan?" yrittäjistä 72,5 prosenttia vastasi, ettei ole halukas keskustelemaan. Perusteluita kieltävälle vastaukselle ei kysytty, mutta yleisesti perustelivat oma-aloitteisesti olemalla tyytyväisiä nykyiseen tilitoimistoon tai muuhun tapaan hoitaa taloushallinto. Kysymykseen myöntävästi eli "Kyllä" vastasi 27,5 prosenttia yrittäjistä. Myöntävästi vastanneihin Talenom on yhteydessä mahdollisesti myöhemmin. Kysymyksen perustella voidaan tulkita, että Sijoitus-toimialayksikkö herättää yrittäjissä vähän mielenkiintoa.

Mikäli Talenom tarjoaisi sijoitustoimintaan erikoistunutta tilitoimistopalvelua, olisitko kiinnostunut keskustelemaan?

22 vastausta

Kuvio 24. Toimialayksikön tarjoaminen.

Kyselylomakkeen yhteystiedot kohtaan tuli vastaajien yhteystiedot, mikäli he olivat kiinnostuneita keskustelemaan Talenomien kanssa. Vastaajista neljä oli halukkaita keskustelemaan tilitoimistopalveluista. Heidän yhteystietonsa toimitettiin Talenomille.

Vapaan palautteen kohtaan tuli muutamia kommentteja. Yksi esiin tullut asia koski sijoituspalveluita tarjoavan yrityksen asiakkaiden varojen hallinta säännösten mukaisesti, jolloin kaikki lakisäätiset järjestelyt olisivat yhden palvelun tarjoajan hoidettavana. Myös automatisaatio nousi vapaassa palautteessa esiin ja todettiin, että kirjanpitäjiä ei tulevaisuudessa ole ja kirjanpidon tekee automaatio sekä vain isot konsernit voivat tarjota näitä automatisoituja palveluita. Sijoittamisen verotus koettiin tärkeäksi ymmärtää, sillä vastaan oli tullut tilanteita, jolloin asiaa ei oltu osattu ja ymmärretty. Nämä kommentit ovat todella loistavia kuvastamaan sekä tilitoimistoalan murrosta ja automatisaation kasvua että sijoitusten kirjanpidossa esiintyviä erikoisuuksia.

6.3 Yhteenveto tutkimustuloksista

Tutkimuksessa saatiin yhteyttä 31 yritykseen, joka oli 44,9 prosenttia tutkimukseen valituista yrityksistä. Kyselyyn vastasi 22 yritystä, joka oli 70,97 prosenttia yrityksistä, joihin saatiin yhteyttä. Vastausprosentti on todella hyvä, kun sitä vertaa vain niihin yrityksiin, jotka vastasivat yhteydenottoon. Vastausten määrää suhteutettaessa koko tutkimukseen valittujen yritysten määrään, tulee vastausprosentiksi 31,88 prosenttia. Kokonaisuudessa vastausprosentti ei ole kovin huono, sillä melkein joka kolmas vastasi kyselyyn eli 31,88 prosenttia. Soittamalla tavoitetuista yrityksistä 13,04 prosenttia ei halunnut vastata kyselyyn. Vastaamatta jättäneiltä ei kysytty syytä, miksi he eivät halunneet vastata.

Tutkimukseen valituista 69 yrityksestä 21,74 prosenttia ei vastannut soittoon. Yrityksistä 23,19 prosentilla ei ollut puhelinnumero käytössä, joten heitä ei voitu kontaktoida. Näiden yritysten yhteystietoja etsittiin internetistä, mutta niitä ei löytynyt. Vastaamatta jättäneistä yrityksistä 10,14 prosentille laitettiin sähköpostilla linkki kyselyyn, jotta he voisivat vastata, mutta yksikään ei vastannut.

Saadut vastaukset ovat laadukkaita ja hyviä, joten tutkimuksesta saatuihin tuloksiin voidaan luottaa. Tuloksien tuleekin olla luotettavia, koska niiden oletetaan vaikuttavan toimeksiantajan päätöksiin uuden toimialayksikön perustamisesta. Kysymysten vastauksissa ei ole kovin suuria eroja, joten voidaan sanoa vastaajien olleen lähes yksimielisiä kunkin kysymyksen vastauksesta.

Yhteenvetona tutkimuksen tuloksista voidaan todeta seuraavia asioita. Tutkimukseen osallistuneet yritykset harjoittavat aktiivista ja pitkäaikaista sijoitustoimintaa. Yritysten kirjanpidon tekee pääsääntöisesti tilitoimisto. Yrittäjät pitävät tilitoimiston tärkeinä ominaisuuksina nykyaikaisia järjestelmiä, raporttien oikeellisuutta, toimialaosamista ja sovituisissa aikatauluissa pysymistä. Myös hyvät kokemukset ja suositukset koettiin tärkeäksi asiaksi.

Tutkimustuloksien voidaan todeta tukevan opinnäytetyön tarkoitusta ja tavoitteita hyvin. Tutkimuksen pääkysymykselle sijoitusliiketoiminnan ymmärtämisestä asetettiin tavoite ennen tutkimuksen aloittamista. Asetettu tavoite oli, että vastausten keskiarvon tulisi olla yli neljä, jotta toimialaosamista pidettäisiin tarpeeksi tärkeänä ominaisuutena. Saatujen tuloksien perusteella voidaan todeta, että asetettu tavoite saavutettiin, koska vastausten keskiarvo oli 4,23 viiden asteikolla.

Toimialaosamisen tärkeyttä ja tarpeellisuutta tukevien tuloksien ansiosta toimeksiantajan kannattaisi miettiä toimialayksikön perustamista tarkemmin. Mietittäessä yksikön perustamista toimeksiantajan tulee arvioida tarkasti kaikki perustamiseen liittyvät hyödyt ja haitat. Suunnitellessa uutta toimialayksikköä toimeksiantajan tulee myös pohtia että, mitä muuta he voisivat asiakkaille tarjota kuin toimialan tuntevaa kirjanpitoa.

7 YHTEENVETO JA POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda toimeksiantajalle selvitys sijoitusten kirjanpidollisista erityiskysymyksistä, yhtenäistettävyydestä sekä kartoittaa potentiaalisia asiakkaita uutta sijoitus-toimialayksikköä varten, kuten johdannosta käy ilmi. Työn onnistumisen mittareina käytän toimeksiantajan asettamien tavoitteiden lisäksi itse asettamien tavoitteiden täyttymistä. Itse asettamat tavoitteet olivat enemmänkin osaamisen kehittymisen puolella, joiden täyttymistä käsittelen tarkemmin oman työn arvioinnissa.

Aloitin työn kirjoittamalla sijoittamisesta ja sijoitusmuodoista, jotka ovat käsitteinä itselleni tuttuja, mutta ovat oleellisia asioita kertoa työn alussa lukijoita varten. Verotuksen ja kirjanpidon osuuksissa kerroin kuinka sijoitusten verotus ja kirjanpidollinen käsittely käytännössä tehdään. Nämä osiot toivatkin hyvin esille, kuinka haastavia asioita sijoitusten verotus ja kirjanpito pitävät sisällään. Vieläkin haasteellisempaa sijoituksien erikoisuuksista tekevät mielestäni se, etteivät kaikki kirjanpitäjät ole jatkuvasti sijoitusten kirjanpidon kanssa tekemisissä. Tämän takia heille ei synny tarvittavaa toimialaosaamista. Verotuksen ja kirjanpidon osuudet kirjoitin todella yksityiskohtaisesti ja syvällisesti, jotta toimeksiantaja pystyy hyödyntämään niitä luodessaan kirjanpidon toimintaohjeistoa. Voin siis todeta työstä pois rajatun toimintaohjeistuksen tekemisen olevan kuitenkin osittain opinnäytetyössä tehty.

Asiakaspotentiaalikartoituksen toteuttaminen kvantitatiivisena kyselytutkimuksena oli yksi toimeksiantajan asettamista tavoitteista. Tutkimus onnistui mielestäni hyvin, vaikka tutkimukseen vastanneiden yrittäjien määrä jäi vähäiseksi. Tutkimuksen vähäisestä otoksesta huolimatta tutkimustulokset olivat todella hyvät ja vastanneiden yrittäjien mielestä kirjanpitäjän toimialaosaaminen on todella tärkeä ominaisuus. Myös toimeksiantaja oli tyytyväinen tutkimuksen lopputulokseen ja tutkimuksesta saadut kommentit olivat lähes samanlaiset kuin omani. Toimeksiantajan mielestä tutkimuksen otos jäi vähän laihaksi, mutta saadut vastaukset ja tulokset ovat ihan asian ytimessä.

Toimialaosaamisen tärkeyttä ja tarpeellisuutta tukevien tuloksien ansiosta toimeksiantajan kannattaisi miettiä toimialayksikön perustamista tarkemmin. Mietittäessä yksikön perustamista toimeksiantajan tulee arvioida tarkasti kaikki perustamiseen liittyvät hyödyt ja haitat. Suunnitellessa uutta toimialayksikköä toimeksiantajan tulee myös pohtia että, mitä muuta he voisivat asiakkaille tarjota kuin toimialan tuntevaa kirjanpitoa. Myös erikoisuudet, joita sijoitusten kirjanpidossa ja verotuksessa esiintyi, todistavat sijoitusten kirjanpidon tekemisen vaativan kirjanpitäjältä asiaan syvällistä tutustumista eli toisin sanoen toimialaosaamista, joka myös tukee toimialayksikön mahdollista tarvetta.

Toimeksiantajan asettamat tavoitteet kirjanpidollisista erityiskysymyksistä ja niiden yhtenäistettävyydestä täytyvät, kun toimitan heille valmiin opinnäytetyön. Potentiaalisten asiakkaiden kartoittaminen, johon liittyy toimialaosaamisen tärkeyden todentaminen täytyvät myös valmiin opinnäytetyön toimittamisen yhteydessä. Voin siis sanoa kaikkien toimeksiantajan asettamien tavoitteiden täyttyneen opinnäytetyössä. Asetettujen tavoitteiden lisäksi toimeksiantaja saa kirjanpidon ja verotuksen osioista hyvän pohjan kirjanpidon toimintaohjeiston luomisen tueksi.

Opinnäytetyötä voisi jatkaa selvittämällä uuden yksikön perustamisen kustannuksia sekä paljonko tai mitä säästöjä yksikön perustamisesta voisi toimeksiantajalle tulla. Selvityksen jatkamisen yhteydessä olisi hyvä pohtia mitä kaikkea uusi toimialayksikkö voisi tarjota asiakkailleen. Voisiko yksikkö tarjota asiakkailleen toimialan tuntevan kirjanpitäjän lisäksi muun muassa palkanlaskentaa, nykyaikaiset järjestelmät, asiantuntijapalveluita tai jopa verkostoitumistilaisuuksia yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Minusta olisi todella mielenkiintoista päästä jatkamaan selvitystä sijoitus-toimialayksikön perustamisesta yhdessä Talenomian kanssa.

7.1 Oman työn arviointi

Aloittaessani opinnäytetyön tekemisen nyt, niin tekisin muutamia asioita toisin. Käyttäisin enemmän aikaa työsuunnitelman tekemiseen ja aiheen rajaamiseen, jotta työn tekeminen ja aiheessa pysyminen olisi helpompaa. Toinen asia mihin kiinnittäisin enemmän huomiota olisi jatkuva kriittinen tarkastelu omaa työtä ja sen johdonmukaisuutta kohtaan. Jatkuva kriittinen tarkastelu varmistaisi aiheessa pysymisen ja turhien asioiden pois jättämisen opinnäytetyöstä.

Opinnäytetyön aihe ei ollut mielestäni kovin helppo, koska työ tulisi pitämään sisällään niin paljon lailla määriteltyä asiaa. Sijoitusten kirjanpito ei ollut minulle kovin tuttu asia, sillä kirjanpidon kursseilla emme käsitelleet aihetta kovinkaan laajasti. Tiesin kuitenkin yleisesti sijoittamisesta valmiiksi aika paljon, joten sijoitusten verotus oli jonkin verran tuttu asia. Opinnäytetyö tuki ja täydensi mielestäni todella hyvin suorittamaani taloushallinnon tradenomian tutkintoa, sillä työssä pääsin syventymään tarkemmin aiheeseen, jota tutkinnon aikana ei paljon käsitelty.

Työprosessin aikana jouduin rajaamaan aihetta uudelleen, mikä nyt arvioiden oli hyvinkin opettavaista ja tuotti paremman lopputuloksen. Kokonaisuudessaan voin todeta opinnäytetyöstä tulleen parempi kuin mitä odotin. Oma asiantuntijuus ja osaaminen kasvoivat suurin harppauksin prosessin aikana monilla eri osa-alueilla.

Asiantuntijuuteni kasvoi paljon varsinkin sijoitusten verotuksessa ja kirjanpidossa, sekä toimialaosamisen tärkeydessä. Osaamiseni vahvistui myös oman ajan hallinnassa ja tutkimuksen toteutuksessa, sekä kokonaisuuksien hahmottamisessa ja itseni johtamisessa. Itse asettamat tavoitteeni olivat kehittyä itseni johtamisessa sekä lisätä osaamista sijoitusten verotuksessa ja kirjanpidossa. Voin sanoa näiden tavoitteiden täyttyneen moninkertaisesti.

LÄHTEET

- AHO, Antti. 2019. Kirjanpitäjistä konsultiksi, Pääkirja. Alma Talent: Helsinki.
- AINASVUORI, Olli. Digitalisaatio muuttaa taloushallinnon toimintamallit [Verkkajulkaisu]. Saatavissa: <https://www.taitoa.fi/olli-ainasvuori-digitalisaatio-muuttaa-taloushallinnon-toimintamallit/>
- AUBRY, Jean-Pierre, CHEN, Anqi ja MUNNELL, Alicia H. 2017. A first look at alternative investments and public pensions. St. Louis: Federal Reserve Bank of St Louis. [Viitattu: 23-07-2017]. Saatavissa: <https://search-proquest-com.ezproxy.savonia.fi/docview/1922256881?accountid=27296>
- CAPMAN. Tietoa pääomasijoitusalaista [Verkkajulkaisu]. Pääomasijoitusmalli. Saatavissa: <http://www.capman.fi/capman/tietoa-paaomasijoitusalaista/paaomasijoitusmalli/>
- EVL. Laki elinkeinotulon verottamisesta. L 1968/360. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu: 2018-08-14]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360#L1P6b>
- FINANSSIVALVONTA 2017, LEI-tunnus pakolliseksi kaupparaportoinnissa 3.1.2018 [Verkkajulkaisu]. [Viitattu: 2017-10-09]. Saatavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Saantely/Saantelyhankkeet/MiFID/Pages/LEI.aspx>
- FINSIF 2016. Instituutiosijoittaja. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu: 2016-03-01]. Saatavissa: <https://www.finsif.fi/explandict/instituutiosijoittaja/>
- HALLITUKSEN ESITYS 2008. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain sekä tuloverolain 45 §:n muuttamisesta. 176/2008. [Viitattu: 2008-10-17]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2008/20080176#idp446087008>
- HE 173/1997. FINLEX 1997. Hallituksen esitys. [Viitattu:1997-10-17.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1997/19970173>
- HIRSIJÄRVI, Sirkka, REMES, Pirkko ja SAJAVAARA, Paula. 2013. Tutki ja kirjoita. 139-140. 15.-17. p. Helsinki: Tammi.
- HIRSIMÄKI, Riikka ja SIHVONEN, Juha. 2018. Taloushallinnon monipuolinen työ – minkä polun sinä valitset? [Verkkajulkaisu]. Taloushallintoliitto. [Viitattu: 2018-05-21]. Saatavissa: <https://tilitoimistossa.taloushallintoliitto.fi/tyo-tilitoimistossa/taloushallinnon-monipuolinen-tyo>
- HÄMÄLÄINEN, Karo. 2016. Sijoita kuin guru. 87. [Helsinki]: Oksaharju Capital Oy.
- KAINULAINEN, Niko 2019-24-01. Kirjanpitäjä. [Haastattelu]. Kuopio: Talenom Oyj
- KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN ASETUS 2004. Asetus rahoitusvälineiden arvostamisesta sekä merkitsemisestä tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen. 1315/2004. Finlex. Säädos. [Viitattu: 2004-12-30.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20041315>
- KILA. 1994. Kirjanpitölaikunta. Osakkeiden suoriteperusteinen kirjaus. KILA 1295. Edilex. [Viitattu: 1994-10-17]. Saatavissa: <https://www.edilex.fi/kila/1295>
- KILA. 1998. Kirjanpitölaikunta. Osinkotulo- ja osingonjakovelka. KILA 1542. Edilex. [Viitattu: 1998-10-12]. Saatavissa: <https://www.edilex.fi/kila/1542>
- KILA. 2002. Kirjanpitölaikunta. Kommandiittiyhtiön yhtiöosuus. KILA 1678. Edilex. [Viitattu: 2002-04-02]. Saatavissa: <https://www.edilex.fi/kila/1678>
- KILA. 2004. Kirjanpitölaikunta. Arvopapereista saadut tuotot. KILA 1735. Edilex. [Viitattu: 2004-08-24]. Saatavissa: <https://www.edilex.fi/kila/1735>
- KIRJANPITOLAKI. L 1997/1336. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu: 2018-09-06]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336#L5>
- KOKKOLA, Nina. 2018. Kirjanpitäjä. [Keskustelu]. Kuopio: Talenom Oyj
- KOKKOLA, Nina. 2019-24-01. Kirjanpitäjä. [Haastattelu]. Kuopio: Talenom Oyj

- LAKI KANSAINVÄLISEN KAKSINKERTAISEN VEROTUKSEN POISTAMISESTA. L 1995/1552. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu: 2018-08-14]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19951552>
- MILUTINOVIĆ, Monia. 2018. CRYPTOCURRENCY [Verkkajulkaisu]. Ekonomika, 64(1), 105-122. Saatavissa: <http://dx.doi.org.ezproxy.savonia.fi/10.5937/ekonomika1801105M>
- MÄÄTTÄLÄ, Tero ja MÄKYNEN, Pirjo. 2017. Arvopaperien luovutusten verotus [Verkkajulkaisu]. Verohallinto. [Viitattu: 2017-09-26]. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48262/arvopaperien-luovutusten-verotus/>
- NORDNET (A). Yrityksen sijoitukset [Verkkajulkaisu]. Saatavissa: <https://www.nordnet.fi/palvelut-ja-tuotteet/salkut-ja-tilit/yrityksen-sijoitukset.html>
- NORDNET (B). Superrahasto Suomi. Rahaston säännöt. Saatavissa: https://www.ohman.se/wp-content/uploads/Informationsbroschyr_Superfonden_FI_2015-1_ENG.pdf
- ORAVA, Joonas ja TURUNEN, Olli. 2016. Osta, vuokraa, vaurastu. Helsinki: Alma talent.
- PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS. LEI-tunnus [Verkkajulkaisu]. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/lei-tunnus.html>
- PESONEN, Mika. 2011. Säästäjästä sijoittajaksi: Jokamiehen sijoitusopas. Jyväskylä: WSOYpro.
- PÖRSSISÄÄTIÖ. Osakesäästäminen. Sanasto. [Verkkajulkaisu]. Saatavissa: <http://www.porssisaatio.fi/osakesaastaminen/dictionary/?letter=4>
- SAARIO, Seppo. 2016. Miten Sijoitan Pörssiosakkeisiin. 12., uudistettu painos. Helsinki: Talentum Pro.
- SALOKOSKI, Jari ja MYLLYMÄKI, Janne. 2015. Arvopaperisijoittamisen tulolähde [Verkkajulkaisu]. Verohallinto. [Viitattu: 2015-02-16]. Saatavissa: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48514/arvopaperisijoittamisen_tulolahd/
- SANTACRUZ, Lujer. 2016. "Asset Allocation Theory and Practice in Australian Investment Management" [Verkkajulkaisu]. The Journal of Wealth Management, vol. 19, no. 2, pp. 47-67. [Viitattu: 2016]. Saatavissa: <http://dx.doi.org.ezproxy.savonia.fi/10.3905/jwm.2016.19.2.047>
- SAVANDER, Lauri ja MANNINEN, Petri. 2017. Osinkotulojen verotus. [Verkkajulkaisu]. Verohallinto. [Viitattu: 2017-09-05]. Saatavissa: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47901/osinkotulojen_verotu5/#4-yhteis%C3%B6t
- SAVANDER, Lauri ja PAJALA, Petri. 2018. Vapaan oman pääoman rahaston varojenjako verotuksessa [Verkkajulkaisu]. Verohallinto. [Viitattu: 2018-06-20]. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/60520/vapaan-oman-p%C3%A4%C3%A0man-rahaston-varojenjako-verotuksessa/>
- SAVIALA, Samuli. 2018. Tilisanomat. Kryptovaluutat kirjanpidossa ja verotuksessa. Ammattilehti.
- SELIGSON & CO Oyj (A). Sijoitustieto. Osakemarkkinoiden tuotto-odotus [Verkkajulkaisu]. Saatavissa: <https://www.seligson.fi/sco/suomi/sijoitustietoa/osakemarkkinoiden-tuotto-odotus/>
- SELIGSON & CO Oyj (B). Sijoitustieto. Korkosijoitusten tuotto-odotuksista ja historiallisista tuotoista [Verkkajulkaisu]. Saatavissa: <https://www.seligson.fi/sco/suomi/sijoitustietoa/korkosijoitusten-tuotto-odotus/>
- SIJOITTAJA. Allokaatio (hajautus omaisuuslajien välillä) [Verkkajulkaisu]. Saatavissa: <https://www.sijoittaja.fi/sijoittaminen/hallitse-riskitpienenna-riskia/allokaatio/>
- SIJOITUSRAHASTOT (A). Osakesijoittaminen & sijoittaminen osakkeisiin [Verkkajulkaisu]. Saatavissa: <https://sijoitusrahastot.org/osakesijoittaminen/>
- SIJOITUSRAHASTOT (B). Sijoitusrahasto-opas [Verkkajulkaisu]. Saatavissa: <https://sijoitusrahastot.org/rahastot-sijoitusrahasto-opas/>
- SIJOITUSYHTIO 2017. Kirjanpito, Sijoitusyhtiö. Arvopaperikaupan kirjanpito: vaihto-omaisuus [Verkkajulkaisu]. [Viitattu: 2017-14-05]. Saatavissa: <http://www.sijoitusyhtio.net/sijoitusyhtio/arvopaperikaupan-kirjanpito-vaihto-omaisuus>
- TAALERI. Varainhoito. Pääomarahastot [Verkkajulkaisu]. Saatavissa: <https://www.taaleri.com/fi/varainhoito/paaomarahastot>

TALENOM. Toimitusjohtajan tervehdys [Verkkajulkaisu]. Saatavissa:

<https://www.talenom.fi/sijoittajat/toimitusjohtajan-tervehdys>

TALOUSSUOMI 2018. Osakesijoittaminen [Verkkajulkaisu]. [Viitattu: 2018-09-13]. Saatavissa:

<https://www.taloussuomi.fi/sijoitus/osakesijoittaminen>

TIKKA, Marja, NYKKY, Ulla, VIRTANEN, Päivi, HEINIÖ, Seppo ja LINNANVIRTA, Reima. 2014. Rahoitus- Instrumentit. 1. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

TVL. Tuloverolaki. L 1992/1535. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu: 2018-08-14]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535#L2P33d>

UNITED BANKERS. Reaaliomaisuuteen sijoittaminen. [Verkkajulkaisu]. Saatavissa: <https://unitedbankers.fi/tietoa-sijoittamisesta/reaaliomaisuuteen-sijoittaminen/>

VALTIONVARAINMINISTERIÖ, 2018. Yhteisöjen tulolähdejaon poistaminen. [Viitattu:2018-11-29]. Saatavissa:

<https://vm.fi/hanke?tunnus=VM017:00/2018>

VALTONEN, Kari. 2017. 3 asiaa, jotka sinun tulee vaatia tilitoimistoltasi [Verkkajulkaisu]. Talousverkko. [Viitattu:

2017-03-03]. Saatavissa: <https://www.talousverkko.fi/3-asiaa-jotka-sinun-tulee-vaatia-tilitoimistoltasi/>

VIIILÄINEN, Antti ja MIKKONEN, Juha-Pekka. 2018. Etulinjan Miehet puhuvat toimialaosaamisesta ja herkstä kor-

vasta [Verkkajulkaisu]. Blogi. [Viitattu: 2018-03-14]. Saatavissa: <https://www.maestro.fi/versoblogi/etulinjanmiehetpuhuvat-toimialaosaamisesta/>